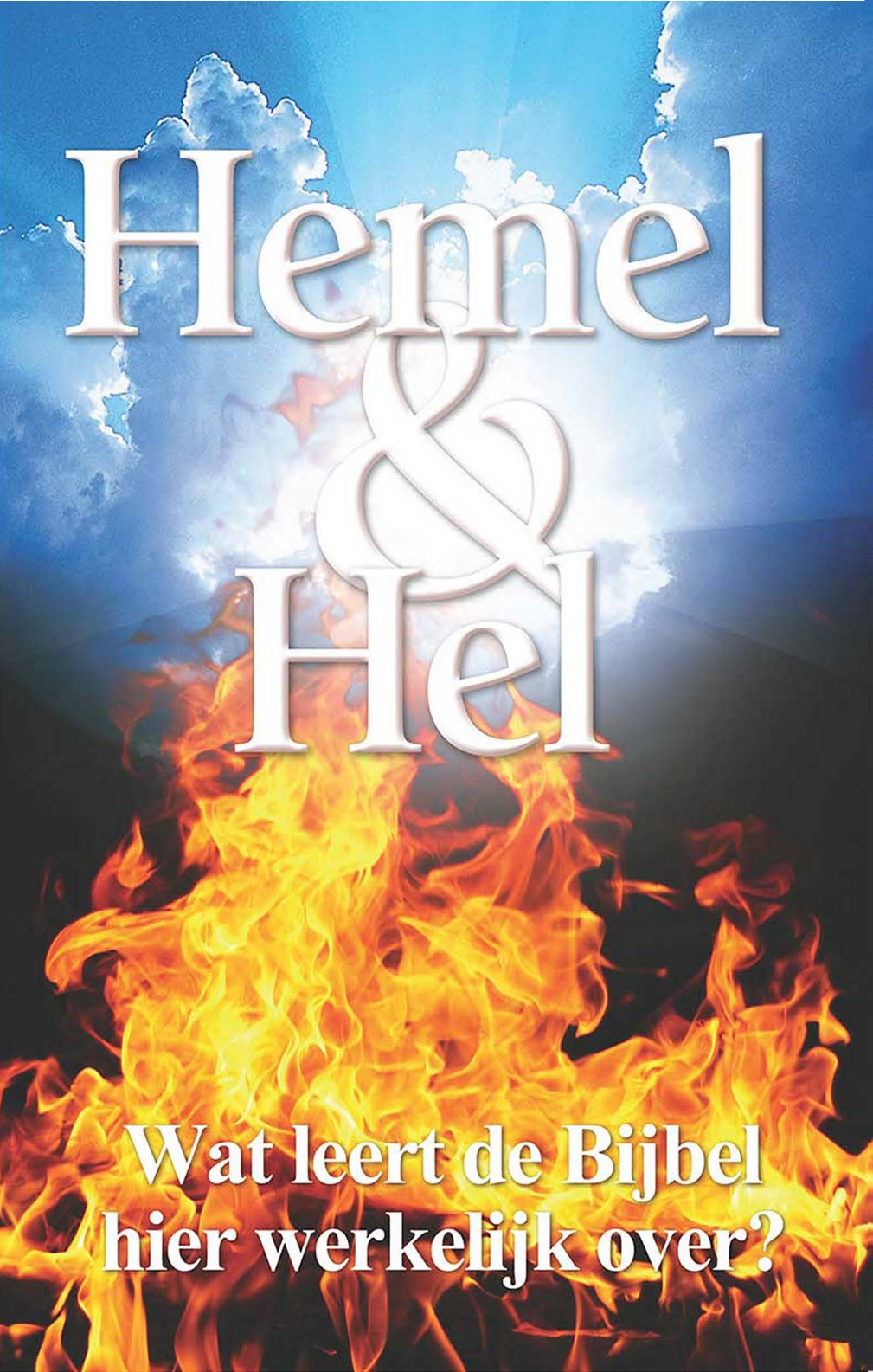

Hemel & Hel

Wat leert de Bijbel
hier werkelijk over?

Hemel & Hel

Wat leert de Bijbel hier werkelijk over?

© 2021 Verenigde Kerk van God

© 2001, 2004, 2005, 2008, 2009 United Church of God, an International Association
(*Heaven & Hell – What Does The Bible Really Teach?*)

Alle rechten voorbehouden. Schriftgedeelten in deze uitgave zijn afkomstig uit de
Herziene Statenvertaling, tenzij anders vermeld.

Inhoudsopgave

3 Inleiding

Er zijn maar weinig dingen belangrijker dan te weten wat er met ons gebeurt als dit leven voorbij is. De meeste mensen geloven dat de Bijbel leert dat we na de dood ofwel naar de hemel ofwel naar de hel gaan. Zij zullen verbaasd zijn als ze erachter komen wat de Bijbel werkelijk leert!

7 De Bijbelse waarheid omtrent de onsterfelijke ziel

Ideeën over naar de hemel of de hel gaan hangen af van het geloof in de onsterfelijke ziel, die ergens naartoe moet gaan als het lichaam sterft. De Bijbel zegt echter nergens dat de ziel onsterfelijk is. Hoe is dit idee dus ontstaan?

18 Zou een liefhebbende God mensen voor eeuwig straffen in de hel?

Miljoenen mensen geloven dat God liefdevol en genadig is, maar ook dat Hij miljoenen heeft veroordeeld tot het lijden van pijn in alle eeuwigheid. Klopt er iets niet aan dit plaatje, of ligt het probleem bij een verwrongen geloof over de hel?

35 Is de hemel Gods beloning voor de rechtvaardige mensen?

Als de hemel de beloning is voor goede mensen, waarom onthult de Bijbel zo weinig over wat zij daar tot in alle eeuwigheid zullen doen? Zou het kunnen dat dit helemaal niet onze beloning is, en dat God iets geheel anders voor ons in petto heeft?

51 De opstanding: Gods belofte van leven na de dood

De Bijbel onderwijst duidelijk dat de gestorvenen opgewekt zullen worden in een opstanding. Maar als hun zielen al naar de hemel of de hel zijn gegaan na hun overlijden, wat is dan nog het doel van deze opstanding? Zou het zo kunnen zijn dat dit veelvoorkomende geloof niet in overeenstemming is met de Bijbel?

60 Uw ontzagwekkende toekomst

Een zorgvuldige studie van de Schrift onthult grote problemen met algemeen verbreide geloofsovertuigingen over het leven na de dood. Helaas hebben deze verkeerde ideeën de waarheid over de ongelooflijke toekomst die God voor ons gepland heeft, gemaskeerd.

Inleiding

De meeste religies en religieuze organisaties, waaronder de meeste christelijke denominaties, leren dat goede mensen na hun dood naar een soort paradijs, meestal de hemel, gaan. De hemel wordt over het algemeen omschreven als een plaats van ongeëvenaard geluk – het ultieme paradijs. Er wordt over het algemeen geleerd en geloofd

dat iedereen die daarnaartoe gaat, voor eeuwig in voorspoed zal leven.

Ondanks dat verondersteld wordt dat het een heerlijke plek is om te zijn, lijkt het erop dat niemand zich haast om ernaartoe te gaan. Het wijdverbreide geloof dat de dood de toe-

De hemel wordt over het algemeen omschreven als een plaats van ongeëvenaard geluk – het ultieme paradijs. Er wordt over het algemeen geleerd en geloofd dat iedereen die daarnaartoe gaat, voor eeuwig in voorspoed zal leven.

gang tot de hemel vormt, verandert niets aan het feit dat de meeste mensen de dood beschouwen als iets dat koste wat kost vermeden dient te worden. Met behulp van de medische wetenschap doen we er meestal alles aan wat we kunnen om de dood zo lang mogelijk te voorkomen.

Als mensen rechtstreeks het eeuwige leven zouden kunnen bereiken door een enkeltje met een of andere hemelse trein, hoeveel mensen zouden dan een kaartje hiervoor kopen? Bijna niemand. Zelfs als het zou kunnen, zouden de meeste mensen er dan toch niet de voorkeur aan geven om hun huidige leven hier op aarde voort te zetten? De mogelijkheid om direct naar de hemel te gaan lijkt niet erg aantrekkelijk. Uit onze daden blijkt dat dit is hoe de meeste mensen erover denken.

Wat zullen we in de eeuwigheid doen?

Misschien is de verklaring voor de tegenzin om het leven te verwissen voor het hiernamaals te vinden in het feit dat niemand ons ooit een

werkelijk duidelijke uitleg heeft gegeven over wat rechtvaardige mensen zullen doen nadat ze in de hemel terechtgekomen zijn. Als we daar de hele eeuwigheid zouden moeten doorbrengen, zou je verwachten dat God ons in de Bijbel wel zou vertellen wat we ervan kunnen verwachten zodra we daar arriveren. Zullen we onze tijd doorbrengen met het tokkelen op een harp? Zullen we daar eenvoudigweg voor eeuwig God gadeslaan? Dit zijn twee veelvoorkomende ideeën over de hemel, maar de meeste mensen kunnen zich niet voorstellen dat zij dit voor eeuwig zullen doen. De eeuwigheid is nu eenmaal een erg lange tijd!

Misschien moeten we onszelf recht op de man af vragen: zijn deze algemene ideeën eigenlijk wel afkomstig uit de Bijbel?

Veel mensen die verwachten naar de hemel te gaan, geven toe dat zij in de Schrift weinig kunnen vinden over wat ze kunnen verwachten als ze eenmaal in de hemel zijn.

De Britse historicus en schrijver Paul Johnson geeft het als volgt weer: “Het ontbreekt de hemel (...) aan een echte stimulans. Ja, het ontbreekt zelfs aan enige omschrijving. Het is het grote gat in de theologie” (*The Quest for God*, 1996, pagina 173). Als de hemel het doel is dat God voor Zijn dienaren in het vooruitzicht heeft gesteld, waarom heeft Hij er dan zo weinig over onthuld in Zijn Woord?

Er is een eenvoudige reden voor waarom we in een vacuüm terechtkomen als we in de Bijbel op zoek gaan naar het antwoord op de vraag wat de mensen die “behouden” zijn – degenen die ontkomen aan een of andere eeuwige straf – in de hemel zullen doen. *De Bijbel zegt niet dat de*

Het wijdverbreide geloof dat de dood de toegang tot de hemel vormt, verandert niets aan het feit dat de meeste mensen de dood beschouwen als iets dat koste wat kost vermeden dient te worden. Met behulp van de medische wetenschap doen we er meestal alles aan wat we kunnen om de dood zo lang mogelijk te voorkomen.

rechtvaardigen als beloning in de hemel zullen verblijven. Zoals we zullen zien, onthult de Bijbel dat God iets anders in petto heeft – iets totaal anders, iets dat veel verder gaat dan de ideeën van de meeste mensen over de hemel!

Verontrustende vragen over de hel

Maar verwarring over de hemel is niet het enige probleem waar we tegenaan lopen als we de algemene meningen over het leven na de dood bekijken. Hoe zit het met de *onrechtvaardige* mensen, degenen die tekortschieten? Wat gebeurt er met *hen*?

Veel christenen geloven dat de goddelozen voor eeuwig zullen branden in de hel. Zij geloven oprecht dat dit is wat de Bijbel onderwijst.

Maar dan dienen we toch een simpele vraag te stellen: zou een genadige en liefdevolle God menselijke wezens miljarden jaren in, miljarden jaren uit vreselijk willen laten lijden – gedurende de eeuwigheid, zonder einde?

We dienen deze vragen open en eerlijk te benaderen. Wordt het niet eens tijd dat we de waarheid over wat de Bijbel leert over de hemel en de hel nader onderzoeken?

Zou de grote Schepper God van het universum zó ongevoelig en liefdeloos kunnen zijn?

De Bijbel zegt weliswaar dat God “een dag vastgesteld heeft, waarop Hij de wereld rechtvaardig zal oordelen” (Handelingen 17:31). Op dat moment zullen degenen die zich hebben bekeerd en Jezus Christus als hun Verlosser hebben aanvaard, het eeuwige leven ontvangen. “En de behoudenis is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden worden” (Handelingen 4:12, NBG).

Maar wat zal er op dat moment gebeuren met de onfortuinlijke mensen, die die naam zelfs nog nooit hebben gehoord of ermee in aanraking zijn gekomen? Zullen zij jammerend in het hellevuur worden geworpen samen met degenen die God bewust haten en verachten?

Slechts een minderheid van de bevolking op aarde claimt christelijk te zijn. Degenen die het christendom aanhangen, maken ongeveer een derde van de hele wereldbevolking uit. Grote aantallen van het andere tweederde gedeelte hebben nooit de gelegenheid gehad om zich werkelijk te bekeren en Christus aan te nemen als Verlosser alleen al vanwege *de plaats* waar zij leven. Miljoenen anderen door de eeuwen heen hebben vanwege *de tijd* waarin zij leefden ook nooit die mogelijkheid gehad. Zou het eerlijk en

rechtvaardig zijn als God hen aan dezelfde straf zou onderwerpen, die Hij zal brengen over degenen die Hem bewust afwijzen en die ervoor kiezen om Zijn vijanden te zijn?

Deze vragen zijn noch triviaal noch hypothetisch. Ze hebben betrekking op de overgrote meerderheid van alle mensen die ooit geleefd hebben. Als men de gevolgen van de traditionele antwoorden beschouwt, hebben deze antwoorden ernstige gevolgen voor het karakter, de natuur en het oordeel van de God Die christenen beweren te aanbidden.

We dienen deze vragen open en eerlijk te benaderen. Wordt het niet eens tijd dat we de waarheid over wat de Bijbel leert over de hemel en de hel nader onderzoeken?

Ga met ons mee op een ontdekkingsstocht door de bladzijden van de geschiedenis en van uw Bijbel bij het onderzoeken van deze vragen. U zult mogelijk versteld staan van de verrassende antwoorden!

De Bijbelse waarheid omtrent de onsterfelijke ziel

Traditionele geloofsopvattingen omtrent de hemel en de hel zijn gebaseerd op een onderliggend onderwijs, namelijk dat iedereen een onsterfelijke ziel heeft, die ergens naartoe moet gaan als dit fysieke leven eindigt.

Deze geloofsopvatting is niet alleen voorbehouden aan het traditionele christendom. “Alle religies erkennen dat er een aspect is aan de menselijke persoon dat verder leeft nadat het fysieke leven geëindigd is” (*World Scripture: A Comparative Anthology of Sacred Texts*, Andrew Wilson, redacteur, 1995, pagina 225). Met andere woorden, alle religies geloven over het algemeen in een of andere onsterfelijke essentie, een geest die zelfstandig verder leeft nadat het fysieke lichaam is gestorven. De meeste belijdende christenen noemen dit de onsterfelijke ziel.

Het niet correct begrijpen van dit onderwerp is een fundamentele reden voor het bestaan van de heersende meningen over de hemel en de hel. Als er een onsterfelijke component bestaat in een menselijk wezen moet die component het lichaam wel verlaten als het lichaam sterft. De bekende visies over de hemel en de hel ontleen hun bestaan aan het geloof in de onsterfelijke ziel, die het lichaam na de dood verlaat.

Wat zegt de Bijbel over het bestaan van een onsterfelijke ziel? Wordt dit geloof aan de Bijbel ontleend?

Niet uit de Bijbel, maar uit de Griekse filosofie

Velen zullen verbaasd zijn dat de woorden “onsterfelijk” en “ziel” nergens samen in de Bijbel voorkomen. “Theologen geven eerlijk toe dat de uitdrukking ‘onsterfelijke ziel’ niet in de Bijbel voorkomt, maar stellen wel zelfverzekerd dat de Schrift de onsterfelijkheid van elke ziel *veronderstelt*” (Edward Fudge, *The Fire That Consumes*, 1994, pagina 22, nadruk onzerzijds in dit gehele boekje).

Als u beseft hoe zelfverzekerd theologen vasthouden aan deze doctrine, is het bepaald verbazingwekkend dat een dergelijke belangrijke veronderstelling nergens in de Bijbel omschreven is. Als deze veronderstelling niet in de Bijbel te vinden is, waar is dit idee dan vandaan gekomen?

De *New Bible Dictionary* geeft de volgende achtergrond voor de niet-Bijbelse natuur van de doctrine van de onsterfelijke ziel: “De Grieken beschouwden het lichaam als een hindernis voor het ware leven en zij keken uit naar de tijd, waarop de ziel uit zijn kluisters bevrijd zou zijn. Voor hen was het leven na de dood de onsterfelijkheid van de ziel” (1996, pagina 1010, “Resurrection”).

Volgens deze visie gaat het lichaam naar het graf en de ziel leeft verder als een afzonderlijke entiteit met bewustzijn.

Het geloof in een afzonderlijke ziel en lichaam was populair in het oude

Alle religies geloven over het algemeen in een of andere onsterfelijke essentie, een geest die zelfstandig verder leeft nadat het fysieke lichaam is gestorven. De meeste belijdende christenen noemen dit de onsterfelijke ziel.

Griekenland en werd door een van de bekendste Griekse filosofen onderwezen: “De onsterfelijkheid van de ziel was een van de belangrijkste doctrines van de Griekse wijsgeer Plato (...) Volgens Plato’s mening kon de ziel (...) zich apart van het lichaam bewegen en was ondeelbaar (...) De ziel bestond al vóór het lichaam waarin het huisde, en zou dit ook overleven” (Fudge, pagina 32).

Wanneer en op welke wijze is de idee van de onsterfelijkheid van de ziel de wereld van het christendom binnengedrongen? Het Oude Testament onderwijst deze onsterfelijkheid niet. *The International Standard Bible Encyclopedia* legt het volgende uit: “We zijn altijd min of meer beïnvloed geweest door de Griekse, Platonische idee dat het lichaam sterft, maar dat de ziel onsterfelijk is. Een dergelijke idee is totaal tegengesteld aan het Israëlitische besef en kan nergens in het Oude Testament worden gevonden” (1960, deel 2, pagina 812, “Death”).

De Kerk in de eerste eeuw hield evenmin aan dit geloof vast: “De doctrine wordt meer en meer beschouwd als een *post-apostolische uitvinding*, die niet slechts onnodig, maar ook zeker schadelijk is voor een juiste, Bijbelse interpretatie en begrip” (Fudge, pagina 24).

Als een dergelijk geloof niet onderwezen werd door de Kerk in de tijd van de apostelen, hoe is het dan zover gekomen dat deze een zo belang-

Designpics

rijke plaats in de christelijke doctrine heeft kunnen innemen?

Diverse autoriteiten op dit gebied erkennen dat het onderwijs van Plato en andere Griekse wijsgeren het christendom diepgaand heeft beïnvloed. Jeffrey Russell, hoogleraar geschiedenis en religieuze studies, merkt het volgende op: “De niet-Bijbelse idee over de onsterfelijkheid stierf niet uit maar bloeide juist op, omdat theologen (...) de Griekse filosofie bewonderden [en] daarin ondersteuning vonden voor de veronderstelling van de onsterfelijke ziel” (*A History of Heaven*, 1997, pagina 79).

The Interpreter’s Dictionary of the Bible stelt in een artikel over de dood dat “het ‘vertrek’ van de *nephesh* [ziel] opgevat moet worden als beeldspraak, want [de ziel] gaat niet verder met leven afzonderlijk van het lichaam, maar sterft er mee (...) Geen enkele Bijbelse tekst rechtvaardigt de stelling dat de ‘ziel’ gescheiden wordt van het lichaam op het moment van het overlijden” (1962, deel 1, pagina 802, “Death”).

Dienen we dan onderwijs dat nergens in de Bijbel te vinden is, te aanvaarden? Veel mensen gaan ervan uit dat hun geloof is gebaseerd op het leven en het onderwijs van Jezus Christus en Gods Woord. Maar Jezus zei in een gebed tot Zijn Vader: “Uw woord is de waarheid” (Johannes 17:17). Geeft God de mens de vrijheid om denkbbeelden te onttrekken aan de filosofen van de wereld en deze in hun geloofsopvattingen te verwerken als waarheid?

God inspireerde de apostel Petrus om het volgende te schrijven: “Dit moet u allereerst weten, dat geen enkele profetie van de Schrift een eigenmachtige uitleg toelaat; want de profetie is destijds niet voortgebracht door de wil van een mens, maar heilige mensen van God, door de Heilige Geest gedreven, hebben gesproken” (2 Petrus 1:20-21). We dienen te kijken naar de woorden van Christus, de profeten en de apostelen in de Heilige Schrift als we de waarheid over de doctrine van de onsterfelijkheid van de ziel of enige andere religieuze leerstelling willen begrijpen.

Laten we verder onderzoeken om te zien wat de Bijbel ons werkelijk zegt over de ziel.

Ziel in de Hebreeuwse Schrift

Het Hebreeuwse woord dat in de Bijbel het meest vertaald wordt met het Nederlandse woord “ziel” is *nephesh*. *Strong’s Exhaustive Concordance of the Bible* omschrijft dit woord beknopt als “een ademend wezen”. Als *nephesh* in de Bijbel wordt gebruikt, heeft dit woord niet de betekenis van een geestelijke entiteit of de geest in een persoon. Integendeel, het betekent meestal een fysiek, levend, ademend schepsel. Een enkele keer drukt het een daarmee samenhangende betekenis uit, zoals adem, leven of persoon.

Wat velen ook zal verbazen, is dat de term *nephesh* niet alleen wordt gebruikt om te verwijzen naar menselijke wezens, maar ook naar *dieren*. Let bijvoorbeeld maar eens op het verslag van de schepping van de dieren in de zee: “En God schiep de grote zeedieren en alle krioelende levende wezens waarvan het water wemelt, naar hun soort, en alle gevleugelde vogels naar hun soort. En God zag dat het goed was” (Genesis 1:21). Het Hebreeuwse woord dat vertaald is met “wezens” in dit vers is *nephesh*. In het Bijbelse verslag werden deze “zielen”, de “wezens waarvan het water wemelt”, geschapen voordat de eerste menselijke wezens werden geschapen en leven ontvingen.

Wordt in bepaalde Bijbelverzen de leer van de onsterfelijke ziel onderwezen?

Sommige mensen menen dat verschillende verzen het geloof in een onsterfelijke ziel ondersteunen. Laten we enkele van deze passages bekijken en zien wat er werkelijk wordt gezegd.

Mattheüs 10:28: Ziel en lichaam te gronde richten in de hel

“En wees niet bevreesd voor hen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden, maar wees veeleer bevreesd voor Hem Die zowel ziel als lichaam te gronde kan richten [*vernietigen*, Het Boek-vertaling] in de hel” (Mattheüs 10:28).

Onderwijst Jezus in dit vers dat de ziel verder leeft na de dood en onsterfelijk is? Helemaal niet. Als u goed naar dit vers kijkt, kunt u zien dat Jezus eigenlijk zegt dat *de ziel vernietigd kan worden*. Jezus waarschuwt hier voor het oordeel van God. Hij zegt dat men niet bang hoeft te zijn voor degenen die alleen maar het fysieke menselijke lichaam (*soma* in het Grieks) kunnen vernietigen, maar juist Hem (God) zou moeten vrezen Die in staat is om ook de ziel (*psuche*) te vernietigen – waarmee hier bedoeld wordt het fysieke lichaam van een mens samen met zijn of haar bewustzijn.

Eenvoudig gezegd: Christus liet zien dat als de ene mens de ander doodt, het resultaat ervan slechts een tijdelijke dood is; God kan iedereen weer opwekken tot bewustzijn en leven, ofwel

kort na het overlijden (zie Mattheüs 9:23-25; 27:52; Johannes 11:43-44; Handelingen 9:40-41; 20:9-11) ofwel in de periode nadat Christus is teruggekeerd naar de aarde. De persoon die is overleden is niet voor altijd gestorven. We dienen een juiste vrees en eerbied te hebben voor God, want Hij alleen kan iemands fysieke leven en elke mogelijkheid op enige latere opstanding wegnemen. Als God iemand in de “hel” vernietigt, dan is de vernietiging van die mens permanent.

Wat is deze “hel” waarover in dit vers wordt gesproken? Het Griekse woord dat hier is gebruikt, is *gehenna*, hetgeen afkomstig is van de combinatie van twee Hebreeuwse woorden, *gej* en *hinom*, wat betekent “Dal van Hinnom”. De term verwees oorspronkelijk naar een vallei aan de zuidzijde van Jeruzalem, waar heidense goden werden aanbeden.

Vanwege zijn reputatie als een verwerpelijke plaats werd het later een vuilstortplaats waar afval werd verbrand. *Gehenna* werd synoniem voor “een plaats van verbranding” – een plaats die gebruikt werd om nutteloze dingen weg te gooien.

Alleen God kan het menselijke bestaan volledig vernietigen en iedere hoop op een opstanding uitroeien. De Schrift laat zien dat God in de toekomst alle verstokte goddeloze mensen zal verbranden in een allesvernietigend vuur, waardoor zij tot as zullen worden (Maleachi 4:3) – zodat zij voor altijd vernietigd zullen zijn.

De term wordt ook toegepast op vogels (vers 30) en op landdieren, waaronder vee en “kruipende dieren”, zoals reptielen en insecten (vers 24). Als we dus stellen dat de mens een onsterfelijke ziel bezit, betekent dit dat dieren ook een onsterfelijke ziel moeten bezitten, aangezien hetzelfde Hebreeuwse woord gebruikt wordt voor zowel mensen als dieren. Toch zou geen enkele Bijbeldeskundige dit serieus durven te beweren ten aanzien van dieren. De waarheid is dat de term *ziel* verwijst naar *ieder levend wezen*, mens of dier – niet naar een af te scheiden, levende essentie die tijdelijk in het lichaam huist.

1 Thessalonicenzen 5:23: Geest, ziel en lichaam?

Velen raken verward door een uitdrukking die de apostel Paulus gebruikt in een van zijn brieven aan de Thessalonicenzen: “En moge de God van de vrede Zelf u geheel en al heiligen, en mogen uw geheel oprechte geest, de ziel en het lichaam onberispelijk bewaard worden bij de komst van onze Heere Jezus Christus” (1 Thessalonicenzen 5:23).

Wat bedoelt Paulus met de zinsnede “geest, de ziel en het lichaam”?

Met “geest” (*pneuma*) doelt Paulus op de niet-materiële component dat aan de fysieke menselijke hersenen is toegevoegd om het menselijke verstand te vormen. Deze geest bezit geen bewustzijn uit zichzelf. Het geeft juist de hersenen de mogelijkheid om ons bestaan te beredeneren en analyseren, en om te creëren (zie ook Job 32:8; 1 Korinthe 2:11). Met “ziel” (*psuche*) doelt Paulus op iemands fysieke lichaam samen met het bewustzijn. Met “lichaam” (*soma*) doelt Paulus op een fysiek, vleselijk lichaam. Het komt erop neer dat Paulus wenste dat de gehele mens – inclusief het verstand, de vitaliteit van het bewustzijn en van het fysieke lichaam – geheiligd zou worden en onberispelijk zou zijn.

Openbaring 6:9-10: Roepen de zielen van dode mensen?

“En toen het Lam het vijfde zegel geopend had, zag ik onder het altaar de zielen van hen die geslacht waren omwille van het Woord van God,

en omwille van het getuigenis dat zij hadden. En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wrekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?” (Openbaring 6:9-10).

Om dit schriftgedeelte te begrijpen moeten we de context erbij betrekken. Johannes was getuige van een visioen terwijl hij “in geestvervoering” was (Openbaring 4:2). Onder inspiratie zag hij toekomstige gebeurtenissen in symbolen uitgebeeld worden. Het vijfde zegel *beeldt* de Grote Verdrukking uit, een tijd vlak voor de wederkomst waarin de wereld in beroering zal zijn. In dit visioen ziet Johannes onder het altaar de gelovige martelaren, die *hun leven gegeven hebben* voor hun geloof in God. Deze zielen roepen figuurlijk uit: “Wreek ons bloed!” Dit kunt u vergelijken met het bloed van Abel, dat figuurlijk gezien uitriep tot God vanaf de aardbodem (Genesis 4:10). Hoewel noch dode zielen noch bloed werkelijk kunnen spreken, laten deze verzen door middel van beeldspraak zien dat een rechtvaardige God niet de slechte daden zal vergeten van de mensheid die gepleegd zijn tegen Zijn ware volgelingen.

Dit vers beschrijft geen levende zielen die naar de hemel zijn gegaan. De Bijbel bevestigt dat: “En niemand is opgevaren naar de hemel dan Hij Die uit de hemel neergedaald is, namelijk de Zoon des mensen, Die in de hemel is” (Johannes 3:13). Zelfs van de rechtvaardige koning David, een man naar Gods hart (Handelingen 13:22), wordt door Petrus gezegd dat hij “én gestorven én begraven” is (Handelingen 2:29), en niet levend in de hemel of waar dan ook (vers 34).

In het Oude Testament wordt de mens meer dan 130 keer beschreven als een “ziel” (Hebreeuws *nephesh*). De eerste keer dat we *nephesh* in verband met de mensheid aantreffen, is in het tweede hoofdstuk van Genesis: “En de HEERE God had den mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijn neusgaten geblazen den adem des levens; also werd de mens tot een levende ziel” (vers 7, Statenvertaling). Het woord dat in dit vers ver-

In het Oude Testament wordt de mens meer dan 130 keer beschreven als een “ziel”. Maar hetzelfde Hebreeuwse woord wordt ook gebruikt voor zeedieren, vogels en landdieren, waaronder vee en “kruipend” gedierte, zoals reptielen en insecten. Het zijn allemaal “zielen”.

taald is met “ziel”, is wederom het Hebreeuwse woord *nephesh*. Andere Bijbelvertalingen stellen dat de mens een levend “wezen” werd. Dit vers zegt niet dat Adam een onsterfelijke ziel *bezat*; het zegt integendeel dat God in Adam de “levensadem” blies, waardoor Adam een levende ziel *werd*. Aan het eind van zijn leven, toen de levensadem hem verliet, stierf Adam en keerde terug tot het stof.

Het Oude Testament onderwijst duidelijk dat de ziel sterft. God vertelde Adam en Eva, twee “levende zielen”, dat zij zeker zouden sterven als zij Hem ongehoorzaam zouden zijn (Genesis 2:17). God vertelde Adam ook dat Hij hem had gevormd uit het stof van de aarde en dat hij tot stof zou terugkeren (Genesis 3:19).

Teksten die nog uitgesprokener zijn over wat er met de ziel gebeurt na de dood, zijn te vinden in Ezechiël 18:4 en 18:20. Beide verzen stellen dat “de ziel die zondigt, die *zal sterven*” (NBG). Ook hier is het woord “ziel” een vertaling van het woord *nephesh*. Ditzelfde woord werd overigens ook gebruikt voor lijken (zie Leviticus 22:4; Numeri 5:2; 6:11; 9:6-10).

Niet alleen laten al deze teksten zien dat de ziel daadwerkelijk kan en zal sterven, maar deze teksten laten ook zien dat de ziel iets *fysieks* is – niet een aparte geestelijke entiteit, die separaat van zijn fysieke begeleider bestaat.

De Schrift zegt ons dat de doden geen bewustzijn hebben: “Want de levenden weten dat zij sterven zullen, maar *de doden weten helemaal niets*” (Prediker 9:5). Zij hebben niet een bewustzijn in een andere vorm

of plaats (zie “Jezus Christus en Bijbelse schrijvers vergelijken de dood met slapen”, beginnend op pagina 14).

Het onderwijs in het Nieuwe Testament

Het Nieuwe Testament bevat verschillende uitspraken die bevestigen dat de goddeloze mensen die weigeren zich te bekeren, zullen sterven – voor

De geschiedenis van de leer van de onsterfelijke ziel

Ondanks het feit dat de term *onsterfelijke ziel* wijdverbreid is, komt deze nergens in de Bijbel voor. Waar is de idee van een onsterfelijke ziel ontstaan?

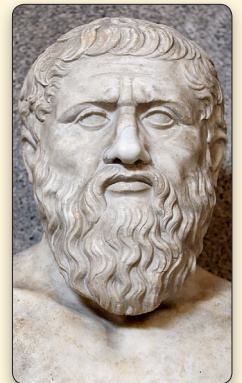
Het concept van de veronderstelde onsterfelijke ziel werd oorspronkelijk onderwezen in het oude Egypte en Babylon. “Het geloof dat de ziel blijft voortbestaan na de ontbinding van het lichaam berust op (...) speculatie (...) die nergens uitdrukkelijk in de Heilige Schrift wordt onderwezen (...) Het geloof in de onsterfelijke ziel is bij de Joden terechtgekomen toen zij in aanraking kwamen met het Griekse gedachtegoed en vooral door de filosofie van Plato, de belangrijkste uitdrager ervan, die hier op zijn beurt toe werd geleid door de Orphische en Eleusinische mysteriën, waarin Babylonische en Egyptische ideeën vreemd genoeg met elkaar vermengd waren” (*Jewish Encyclopedia*, 1941, deel 6, “Immortality of the Soul”, pagina’s 564, 566).

Plato (428-348 voor Christus), de Griekse wijsgeer en een leerling van Socrates, onderwees dat het lichaam en de “onsterfelijke ziel” zich op het moment van de dood scheiden. *The International Standard Bible Encyclopedia* geeft het volgende commentaar op de visie van het oude Israël op de ziel: “We zijn altijd min of meer beïnvloed geweest door de Griekse, Platonische idee dat het lichaam sterft, maar dat de ziel onsterfelijke is. Een dergelijke idee is totaal tegengesteld aan het Israëlitische besef en kan nergens in het Oude Testament worden gevonden” (1960, deel 2, pagina 812, “Death”).

Het vroege christendom werd beïnvloed en aangetast door de Griekse filosofieën toen deze zich door de Griekse en Romeinse wereld verspreidden. Tegen 200 na Christus werd de doctrine van de onsterfelijke ziel een controverser onder de christelijke gelovigen.

The Evangelical Dictionary of Theology merkt op dat Origenes, een vroege en invloedrijke katholieke theoloog, beïnvloed was door de Griekse denkers: “Speculatie over de ziel in de sub-apostolische kerk was sterk beïnvloed door de Griekse filosofie. Dit blijkt uit Origenes’ acceptatie van Plato’s doctrine van de pre-existentie van de zielen, die oorspronkelijk puur verstand (*nous*) waren, en die vanwege hun beslissing om van God af te vallen, afkoelden tot ziel (*psuche*) omdat zij door aardse gericht te zijn geen deel meer hadden aan het goddelijke vuur” (1992, “Soul”, pagina 1037).

De wereldgeschiedenis laat zien dat het concept van de onsterfelijke ziel een aloude geloof is dat door veel heidense religies is omarmd. Het is echter geen Bijbels concept, en wordt ook niet in het Oude en het Nieuwe Testament teruggevonden.

altijd. In Mattheüs 7:13-14 spoort Jezus Zijn discipelen aan te kiezen voor de weg die ten leven leidt. Hij zegt dat het einde van de mensen die niet kiezen voor het leven, *totale vernietiging* is. Hij stelt dát pad tegenover de rechtvaardige weg: “De poort is nauw en de weg is smal die naar het leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden.”

Jezus gaf bovendien overduidelijk aan dat volledige vernietiging zowel “ziel als lichaam” (Mattheüs 10:28) omvat, waarbij het Griekse woord voor “ziel” (*psyche* of *psuche*) verwijst naar het fysieke, bewuste bestaan (zie “Wordt in bepaalde Bijbelverzen de leer van de onsterfelijke ziel onderwezen?”, beginnend op pagina 8).

De apostel Paulus stelde eveneens dat de goddeloze mensen zullen

Jezus Christus en Bijbelse schrijvers vergelijken de dood met slapen

Wat gebeurt er met een persoon die overlijdt? De Bijbel vergelijkt de dood met de slaap. Het is geen normale “slaap” uiteraard. Het is een slapen waarin geen gedachten zijn, waarin geen hersenactiviteit of enig andere uiting van leven is. Diverse passages in de Bijbel maken dit duidelijk.

Prediker 9 stelt bijvoorbeeld: “Want de levenden weten dat zij sterven zullen, *maar de doden weten helemaal niets* (...) Want er is geen werk, geen overleg, geen kennis of wijsheid in het graf, waar u naartoe gaat” (verzen 5, 10).

Daniël 12:2 omschrijft de doden als “hen die slapen in het stof van de aarde”, die later “zullen ontwaken” in de opstanding.

Job heeft het op meerdere momenten over de staat waarin de doden verkeren. “Waarom ben ik niet van de baarmoeder af gestorven, en heb ik de geest niet gegeven toen ik uit de buik naar buiten kwam? (...) Want dan zou ik nu neerliggen en stil zijn; ik zou slapen, dan zou ik rust hebben (...) Daar houden de goddelozen op met woelen, en zij van wie de kracht is uitgeput, rusten daar uit” (Job 3:11, 13, 17).

Vele eeuwen later wordt in het Bijbelse verslag over de dood van Lazarus, een vriend van Jezus, duidelijk gemaakt dat de dood gelijk is aan een vorm van slapen. “En er was iemand

ziek, Lazarus van Bethanië, uit het dorp van Maria en haar zuster Martha” (Johannes 11:1). Jezus besloot om naar hem toe te gaan, maar Hij wachtte hiermee tot Lazarus gestorven was, om zodoende een wonder te kunnen doen en daarmee het geloof van Zijn discipelen te versterken.

Voordat Hij naar Bethanië vertrok, sprak Jezus met Zijn discipelen over de toestand waarin Lazarus verkeerde. Hij vertelde hun dat Lazarus in slaap was, en dat Hij hem uit de slaap zou gaan opwekken (Johannes 11:11-14). De discipelen antwoordden dat slapen goed was, omdat het hem zou helpen om beter te worden (vers 12). Jezus zei hun vervolgens rondt: “Lazarus is gestorven” (vers 14). Merk op dat Jezus nadrukkelijk zei dat Lazarus gestorven was, terwijl Hij tegelijkertijd de dood omschreef als een toestand die gelijk stond aan het slapen.

Toen het moment aanbrak waarop Jezus het wonder zou verrichten, “riep Hij met een luide stem: Lazarus, kom naar buiten! En de gestorvene kwam naar buiten, gebonden aan handen en voeten met grafdoeken (...) Jezus zei tegen hen: Maak hem los en laat hem weggaan” (verzen 43-44).

Lazarus was niet naar de hemel of de hel gegaan. Hij was in het graf gelegd, waar hij “sliep” in de dood totdat Jezus hem uit het graf riep in een wonderbare opstanding.

sterven. In Romeinen 6:20-21 spreekt hij over degenen die slaven van de zonde waren. Hij zegt daar van hen: “Het einde daarvan is de *dood*.” Dus degenen die slaven van de zonde zijn en die onophoudelijk zondigen, *zullen volledig om het leven komen*. Toch trachten veel mensen hier en in andere Bijbelpassages een andere betekenis aan de dood te geven, door ervan te zeggen dat het betrekking heeft op een soort scheiding van God. Romeinen 6:23 is een van de meest bekende verzen in de Bijbel. Dit vers stelt eenvoudigweg: “Want het loon van de zonde is de *dood*, maar *de genadegave van God is eeuwig leven*, door Jezus Christus, onze Heere.” En ook ten aanzien van dit vers zullen mensen stellen dat hier met de dood wordt bedoeld een eeuwig *leven* in afzondering van God.

Net als Lazarus komt iedereen bij het overlijden terecht in een figuurlijke slaap. De doden weten niets, zijn zich nergens van bewust. Men gelooft over het algemeen dat het lichaam na het overlijden naar het graf gaat en dat de ziel bij bewustzijn blijft en ofwel naar de hemel ofwel naar de hel gaat. Maar zoals we hebben gezien, berust dat geloof niet op de Bijbel.

Op een andere plaats waar de toestand van de doden beschreven wordt, noemt Paulus de rechtvaardige, gelovige doden, die zullen worden opgewekt om Christus in de lucht te ontmoeten, de “ontslapenen”:

“Want dit zeggen wij u met een woord van de Heere, dat wij die levend zullen overblijven tot de komst van de Heere, de ontslapenen beslist niet zullen voorgaan. Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem van een aartsengel en met een bazuin van God neerdalen uit de hemel. En de doden die in Christus zijn, zullen eerst opstaan. Daarna zullen wij, de levenden die overgebleven zijn, samen met hen opgenomen worden in de wolken, naar een ontmoeting met de Heere in de lucht. En zo zullen wij altijd bij de Heere zijn” (1 Thessalonicenzen 4:15-17).

Dus degenen die in het graf zijn, zullen worden opgewekt; zij zullen opstaan om hun terugkerende Messias tegemoet te gaan, samen met Zijn volgelingen die nog in leven zijn op dat moment. Zij zullen allen in de lucht opgenomen worden om Christus te ontmoeten in de eerste opstanding. Daarna zullen zij terugkeren naar de aarde om met Hem te regeren in het Koninkrijk van God.

Dat de gestorvenen zich in een figuurlijke slaap bevinden, waarin zij wachten op de opstanding, “was de heersende opinie tot het einde van de 5e eeuw” (D.P. Walker, *The Decline of Hell: Seventeenth-Century Discussions of Eternal Torment*, 1965, pagina 35). De verandering, die wegleidde van het Bijbelse onderwijs, ontstond verscheidene eeuwen na Christus. Het duidelijke onderwijs in de Bijbel leert dat de doden geen bewustzijn hebben en in het graf wachten. Zij zijn, zoals Jezus en Paulus het omschrijven, in slaap. Zij zullen pas ontwaken in de opstanding.

Zelfs Maarten Luther, de leider van de Protestantse Reformatie, schreef op zeker moment: “Het is, naar mijn mening, waarschijnlijk dat de doden slapen in volledige onwetendheid tot de oordeelsdag (...) Met welk gezag kan gesteld worden dat de zielen van de doden niet slapen (...) op dezelfde manier als waarop de levenden de periode tussen het naar bed gaan in de avond en het opstaan in de morgen doorbrengen in diepe sluimer?” (Letter to Nicholas Amsdorf, 13 januari 1522, geciteerd door Jules Michelet, *The Life of Luther*, 1862, pagina 133). Desondanks aanvaardde de Reformatie de waarheid, namelijk dat de doden slapen in totale onwetendheid, niet.

Uiteindelijk zal iedereen wakker worden uit deze slaap. Zoals Jezus zei: “De tijd komt waarin allen die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen, en zij zullen eruitgaan” (Johannes 5:28-29). Dit is de waarheid die in de Schrift wordt onthuld, en die troost en bemoediging biedt.

Maar merk op dat *dood* hier als tegenhanger van het *eeuwige leven* wordt gesteld. Hoe kan de dood dan toch een eeuwig bestaan door een onsterfelijke ziel omvatten?

Dit vers laat ons duidelijk twee belangrijke waarheden zien. Ten eerste: de straf voor de goddeloze mensen is *de dood*, het volledig ophouden van het leven – niet een leven van eeuwig lijden in een andere plaats (zie ook Filippenzen 3:18-19; 2 Thessalonicenzen 1:9). Ten tweede: we *hebben nu nog niet* eeuwig leven door middel van een veronderstelde onsterfelijke ziel. Eeuwig leven is iets dat God ons kan *verschaffen* door onze Verlosser, Jezus de Messias.

In 1 Timotheüs 6:16 leert Paulus ons ook dat *alleen God* onsterfelijkheid bezit. Paulus maakt in Galaten 6:8 een min of meer zelfde opmerking: “Wie op de akker van zijn zondige natuur zaait oogst *de dood*, maar wie op de akker van de Geest zaait oogst *het eeuwige leven*” (NBV). Dit laat duidelijk zien wat er gebeurt met zondaars die zich niet willen bekeren. Uiteindelijk zullen zij de dood oogsten, zij zullen volledig vergaan, maar degenen die zich bekeren en God gehoorzaam zijn, zullen uiteindelijk het eeuwige leven ontvangen.

De geest in de mens

Menselijke wezens bezitten wel een geestelijke component. Zoals Job 32:8 (NBG) zegt dat er een “geest in de stervelingen” is. Zacharia 12:1 zegt ons dat God “de geest van de mens in zijn binnenste vormt”. En de apostel Paulus legde uit: “Want wie van de mensen kent de dingen van de mens dan de geest van de mens, die in hem is?” (1 Korinthe 2:11).

Het is deze menselijke geest die aan onze fysieke hersenen het menselijk intellect verschaft waardoor het menselijk verstand wordt gevormd. Hierdoor komt het dat de mens veel intelligenter is dan de dieren.

Toch is dit geestelijke aspect van het menselijke bestaan niet hetzelfde als het concept van de onsterfelijke ziel. Het is iets totaal anders. De geest in de mens is niet levend uit zichzelf. Het is niet een geestelijke entiteit die “verder leeft” na de dood. Zoals de Schrift laat zien, heeft de menselijke geest niet zelfstandig een bewustzijn, want de mens is sterfelijk. Wanneer

we sterven, zullen we ons van helemaal niets bewust zijn.

Prediker 12:7 zegt ons dat op het moment van overlijden “de geest terugkeert tot God, Die hem gegeven heeft” – waar deze bewaard wordt tot de toekomstige tijd, wanneer God deze individuele geesten in een nieuw lichaam zal plaatsen op het moment van de opstanding. Zo worden individuele mensen terug tot leven gebracht met hun eigen persoonlijkheid en bewaard gebleven herinneringen.

De menselijke geest is wel van belang voor onze toekomst, aangezien het Gods Heilige Geest is die ons samen met onze eigen geest tot kinderen van God maakt (Romeinen 8:16). En net zoals de menselijke geest ons menselijk begrip en inzicht verschaft, zo geeft Gods Geest ons een hoger, goddelijk begrip (1 Korinthe 2:10-16). We worden niet geboren met de Heilige Geest, maar wij ontvangen deze van God na bekering en doop (Handelingen 2:38).

Geen bewust leven na de dood zonder een opstanding

Is de mens dus een onsterfelijke ziel? Nee. Heeft hij dan een onsterfelijke ziel? Nee. De Bijbel onthult duidelijk dat de mens tijdelijk is, gemaakt uit het stof der aarde. De mens bezit geen enkel onsterfelijk kenmerk – tenzij en pas nadat hij dit van God ontvangt door middel van een opstanding. Deze opstanding houdt in dat de mens terug tot leven wordt gebracht met een lichaam, opgewekt uit de dood zoals Jezus.

De Bijbel stelt duidelijk dat de mens onsterfelijkheid aandoet op het moment van de *opstanding* (1 Korinthe 15:50-54), en *niet* aan het einde van zijn fysieke leven. Tot dat moment is de mens even eindig als de dieren.

De mens heeft ook niet een of andere geestelijke ziel die onafhankelijk van het fysieke lichaam bewustzijn bezit. Dit is keer op keer bewezen door mensen die weken, maanden en soms jaren achtereen in coma hebben gelegen, en die nadat zij uit die comateuze toestand zijn ontwaakt, geen enkele herinnering hebben overgehouden aan die voorbije periode.

Als de mens een ziel zou hebben, die onafhankelijk van het menselijke lichaam zou bestaan, zou die ziel dan niet enige herinnering hebben aan de situatie dat de ziel in die maanden of jaren, waarin het lichaam geen bewustzijn had, zelf wel bij bewustzijn was gebleven? Dat zou een krachtig en logisch bewijs van het bestaan van een zelfstandige ziel in het menselijke lichaam zijn – toch heeft niemand ooit van iets dergelijks gewag gemaakt, ondanks duizenden van dit soort situaties.

Dit feit ondersteunt aan de andere kant wat de Bijbel onderwijst – *dat het bewustzijn ophoudt op het moment van het sterven*. Slechts door een opwekking tot leven zal het bewustzijn terugkomen.

Zou een liefhebbende God mensen voor eeuwig straffen in de hel?

Doe eens deze eenvoudige test. Of misschien is het wel beter als u zich de test voorstelt, omdat de eigenlijke test best pijnlijk kan blijken te zijn.

Steek een lucifer aan en houd vervolgens uw vinger gedurende vijf seconden in de kleine vlam. Wat gebeurt er? Waarschijnlijk zult u het ongewild uitschreeuwen en enkele dagen last blijven houden van de pijnlijke brandwond.

Wellicht hebt u weleens een brandwondenslachtoffer gezien, die als gevolg van een vreselijk ongeluk misvormd is geraakt. Stel u voor dat u ingesloten bent door vlammen, die uw huid op dezelfde wijze volledig verbranden. Hoe zou een dergelijke kwelling voelen als die een minuut zou duren? Of een jaar? Of een *heel leven*? Voor *eeuwig en altijd*?

Voor de meeste mensen zou dat idee zó angstaanjagend zijn, dat zij zich er geen voorstelling van kunnen maken. Zij zouden, begrijpelijkerwijs, ontdaan zijn en walgen bij de gedachte dat iemand een ander mens opzettelijk op die manier zou willen pijnigen.

Maar waarom zijn er dan toch zo veel mensen die wel de overtuiging hebben dat de God Die zij aanbidden en voor Wie zij de hoogste achting hebben, doelbewust niet slechts enkele mensen, maar een zeer groot aantal mensen, die dagelijks sterven, met een dergelijke straf treft?

Hoe kunt u een dergelijk geloof rijmen met de Bijbelse omschrijving van een God, Die oneindig liefdevol en genadig is? Hoe zit het nou precies met de hel?

De hel door de eeuwen heen

De traditionele visie van de hel als een vurige ketel vol bestraffing wordt al eeuwenlang onderwezen. De katholieke theoloog Tertullianus (160 tot 225 na Christus) was waarschijnlijk een van de eersten die deze visie onder de christenen leerde. In de derde eeuw schreef Cyprianus van Carthago: “De

veroordeelden zullen voor eeuwig branden in de hel. Verterende vuurvlammen zullen eeuwig hun deel zijn. Hun kwellingen zullen nimmer minder worden of ophouden” (aangehaald door Peter Toon, *Heaven and Hell: A Biblical and Theological Overview*, 1986, pagina 163).

Dit geloof is door de eeuwen heen overvloedig herhaald. Een edict van het Concilie van Constantinopel (het moderne Istanbul) in 543 stelt het volgende: “Eenieder die zegt of denkt dat de bestraffing van de demonen en goddelozen niet eeuwig zal zijn (...) die zij vervloekt” (D.P. Walker, *The Decline of Hell: Seventeenth-Century Discussions of Eternal Torment*, 1964, pagina 21).

Het concilie van de Lateraanse kerk in 1215 bevestigt opnieuw haar geloof in een eeuwige kwelling van de goddelozen met deze woorden: “Degenen die veroemd zijn, zullen een eeuwige bestraffing krijgen met de duivel” (Toon, pagina 164). De Augsburgse Belijdenis van 1530 meldt dit: “Christus zal terugkeren (...) om eeuwig leven en voortdurende vreugde te geven aan gelovigen en de uitverkorenen, maar om de ongoddelijke mensen en de duivels te veroordelen tot de hel en eeuwige bestraffing” (Toon, pagina 131).

Het onderwijs aangaande de hel is door de eeuwen heen echter verre van consistent geweest. De meningen over de hel liepen sterk uiteen, afhankelijk van welke theoloog of kerkhistoricus men de ideeën leest. Over het algemeen is de meest voorkomende overtuiging dat de hel een plaats is waar goddelozen mensen voor eeuwig gepijnigd worden door eeuwig-brandende vlammen, maar nooit verteerd worden.

De plaats waar de hel zich bevindt, is ook het onderwerp van veel discussie geweest. Sommigen hebben gemeend dat het de zon zou zijn. De algemene visie is echter al eeuwenlang dat de hel zich binnenin de aarde bevindt in een enorme onderaardse kamer.

De meest uitgebreide beschrijving van de hel als plaats, zoals men de hel over het algemeen beschouwt, wordt niet in de Bijbel gevonden, maar in een 14e-eeuws werk genaamd *De Goddelijke Komедie*, geschreven door de Italiaanse dichter Dante Alighieri.

In het eerste deel van dit werk, “Inferno” (“Hel”), beschrijft Dante een denkbeeldige reis door de hel boordevol kwellingen als gevolg van het vuur.

Een modernere interpretatie wijst de idee van fysieke kwelling af en beweert dat de kwelling in de hel bestaat uit geestelijke angst, die veroorzaakt wordt door het afgescheiden zijn van God. Een recent onderzoek naar moderne overtuigingen laat zien dat 53 procent van de Amerikanen deze visie omarmt (*U.S. News and World Report*, 31 januari 2000, pagina 47).

Paus Johannes Paulus II “verkondigde dat de hel ‘niet een straf is die van buitenaf door God wordt opgelegd’, maar dat de hel het natuurlijke gevolg is van de keuze van de onveranderlijke zondaar die onafhankelijk van God wil

leven” (ibidem, pagina 48). Maar er zijn ook mensen die de doctrine van de hel volstrekt afwijzen en menen dat iedereen behouden zal worden.

Waarom komen we zo veel verschillen tegen in het geloof omtrent de hel? Net als het geloof in de onsterfelijkheid van de ziel zijn veelvoorkomende misvattingen over de hel voornamelijk gebaseerd op de ideeën van mensen in plaats van op het onderwijs uit de Bijbel.

De meest uitgebreide beschrijving van de hel als plaats, zoals men de hel over het algemeen beschouwt, wordt niet in de Bijbel gevonden, maar in een 14e-eeuws werk genaamd De Goddelijke Komedie, geschreven door de Italiaanse dichter Dante Alighieri. Dante beschrijft een denkbeeldige reis door de hel boordevol kwellingen als gevolg van het vuur.

Het populaire concept van de hel is een mix van kleine beetje Bijbelse waarheid gecombineerd met heidense ideeën en menselijke verbeelding. Zoals we zullen zien heeft dit geleid tot een volledig onjuiste voorstelling van wat er met de goddeloze mensen gebeurt na de dood.

Een toornige God

Een van de meest beeldende beschrijvingen van de kwellingen die volgens de mensen in de hel plaatsvinden, is gegeven door de Amerikaanse puriteinse prediker Jonathan Edwards in een preek uit 1741, getiteld “Zondaars in de handen van een toornend God”.

Hij zei: “De boog van Gods toorn is gespannen en de pijl ligt op de pees (...) [door] een toornig God (...) het is alleen door Zijn welbehagen, dat u dit ogenblik nog niet bent verslonden door een eeuwige verwoesting (...) De God, Die u boven de put van de afgrond houdt, heeft een afschuw van u en is vreselijk getergd. Zijn toorn brandt tegen u als een vuur. Hij acht u tot niets anders waardig dan in het vuur geworpen te worden.”

“U bent tienduizend maal afschuwelijker in Zijn ogen dan de hatelijkste slang in onze ogen. U hebt Hem oneindig (...) beledigd (...) En toch, alleen Zijn hand houdt u nog ieder ogenblik tegen om in het vuur te vallen.”

“O zondaar! Overweeg het vreselijke gevaar, waarin u verkeert: het is een grote oven van toorn, een bodemloze afgrond, waarover de hand

Gods u in Zijn toorn houdt. U hangt aan een zijden draad, waaromheen de vlammen der Goddelijke wraak kronkelen, die haar ieder ogenblik kunnen verbranden” (vertaling van deze toespraak o.a. te vinden op www.heartcry.nl).

Dit menselijke concept van de hel was zo vreselijk, dat het vooruitzicht van een dergelijk lot bij veel puriteinen voor ongelooflijke angst en leed zorgde. “De grote nadruk op de hel en veroordeling, gecombineerd met een excessief, kritisch zelfonderzoek veroorzaakte bij velen een klinische depressie: zelfmoord schijnt veelvoorkomend te zijn geweest” (Karen Armstrong, *A History of God*, 1993, pagina 284).

De puriteinen waren niet de enigen die gekweld werden door angst voor de hel. Vanaf het moment dat dit on-Bijbelse concept het religieuze onderwijs is binnengeslopen, zijn veel mensen door de angst gegrepen vanwege de gedachte aan de hel. Andere predikers en leraren hebben, net als Jonathan Edwards, een zelfde benadering gevolgd om de mensen tot geloof en gehoorzaamheid te dwingen.

Een van de redenen waarom dit concept van de hel in stand is gebleven, is dat theologen meenden dat dit onderwijs de mensen zou afschrikken van het kwaad. “Men meende dat indien de angst voor eeuwige bestraffing weggenomen zou worden, de meeste mensen zich zouden gedragen zonder enige morele restrictie, en dat de maatschappij zou verworden tot een anarchistische orgie” (Walker, pagina 4).

Zou een barmhartig God mensen voor eeuwig pijnigen?

Is het mogelijk om dit beeld van een God, Die mensen angst aanjaagt door angst voor eeuwige bestraffing in de hel, te verenigen met het beeld van de barmhartige en genadige God, Die we in de Bijbel tegenkomen?

God is een God van liefde; Hij wil dat niemand verloren gaat (2 Petrus 3:9). Hij gebiedt ons om onze vijanden lief te hebben (Mattheüs 5:44). “Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen” (vers 45). Maar de traditionele opvatting over de hel wil ons laten geloven dat God wraakzuchtig voor eeuwig slechte mensen zal pijnigen – niet gedurende enkele tientallen jaren of zelfs eeuwen, maar voor een oneindige periode.

De idee dat God mensen veroordeelt tot eeuwige straf is zó afschuwelijk, dat sommigen hierdoor hun geloof in God en het christendom hebben verloren.

Een voorbeeld hiervan is Charles Darwin. Hij schreef in zijn autobiografie: “Zodoende kreeg ongeloof geleidelijk maar volledig de overhand over mij (...) Ik kan werkelijk niet begrijpen hoe iemand zou wensen dat het christendom waar zou zijn; want als het waar zou zijn, dan lijkt de simpele strekking van de tekst te zijn, dat mensen die niet geloven

(...) voor eeuwig gestraft zullen worden. En dat is een verdoemde doctrine” (geciteerd door Paul Martin, *The Healing Mind: The Vital Links Between Brain and Behavior, Immunity and Disease*, 1997, pagina 327).

Het probleem is dat de Bijbel deze “verdoemde doctrine” niet onderwijst, maar dat de mensen *verkeerd* hebben begrepen wat de Bijbel zegt.

Andere aspecten van het traditionele onderwijs betreffende de hel gaan tegen alle gevoel in. Eén aspect van deze visie is bijvoorbeeld dat de rechtvaardige mensen die behouden worden getuige zullen zijn van de martelingen die de ongelovige mensen moeten ondergaan. Deze visie wordt door een auteur uitgelegd als zou een “onderdeel van het geluk van de fortunlijke mensen

Is het mogelijk om dit beeld van een God, Die mensen angst aanjaagt door angst voor eeuwige bestraffing in de hel, te verenigen met het beeld van de barmhartige en genadige God, Die we in de Bijbel tegenkomen?

bestaan uit het overdenken van de martelingen van degenen die veroordeeld zijn. Dit te zien verschaft hun vreugde, omdat het een uiting is van Gods gerechtigheid en afkeer van de zonde, maar vooral omdat het een contrast vormt dat het besef van hun eigen gelukzaligheid nog meer vergroot” (Walker, pagina 29).

Dit scenario is om verschillende redenen zeer weerzinwekkend. Volgens dergelijke verwrongen redeneringen zouden ouders onvermijdelijk het lijden van hun kinderen moeten aanzien en vice versa, en ervan genieten. Mannen en vrouwen zouden vreugde ervaren als zij zouden zien dat hun ongelovige echtgenoten (m/v) voor eeuwig gemarteld worden. En het ergst van alles is dat deze doctrine God afschildert als sadistisch, wreed en zonder enige genade.

Een ieder die blijft volhouden dat de Bijbel een eeuwige pijniging in het vuur onderwijst, zou zich dienen af te vragen of een dergelijk geloof in overeenstemming is met wat de Bijbel onderwijst over God. Hoe zou God, bijvoorbeeld, op rechtvaardige wijze degenen behandelen, die geleefd hebben en gestorven zijn zonder dat zij ooit de mogelijkheid hebben gekregen om behouden te worden? Onder deze mensen bevinden zich

Shaun Venish/Stockphoto

ook de miljoenen die als baby gestorven zijn en de miljarden ongelovigen of heidenen, die geloofd hebben en gestorven zijn zonder dat zij ooit God of Zijn Zoon hebben leren kennen. Helaas valt de overgrote meerderheid van alle mensen die ooit geleefd hebben in deze categorie.

Sommige theologen lossen deze moeilijkheid op door te stellen dat degenen die nooit de mogelijkheid hebben gekregen om God te leren kennen of die de naam van Jezus Christus nooit hebben gehoord, een soort gratis entreebewijs zullen krijgen. De redenering hierachter is dat aangezien zij onwetend zijn als gevolg van omstandigheden die buiten hun invloedssfeer liggen, God hun toegang tot de hemel zal geven ongeacht hun mate van berouw. Als dit waar zou zijn, levert dit weer een andere zorgwekkende mogelijkheid op – namelijk dat alle missionaire inspanningen in dergelijke gebieden er de oorzaak van kunnen zijn dat mensen die dat onderwijs niet aanvaarden, verloren zijn! Dergelijke dilemma's hebben vele theologen en andere christenen in een hoek gedreven. Bijgevolg hebben sommigen door de eeuwen heen het traditionele concept van een hel van eeuwige kwelling betwist. “In elke generatie blijven er mensen die het orthodoxe geloof in een eeuwigdurende, bewuste marteling in twijfel trekken” (*Four Views on Hell*, William Crockett, redactie, 1996, pagina 140).

Desalniettemin hebben diverse kerkconcilies, zoals we hebben gezien, door de jaren heen de doctrine gehandhaafd. Deze idee, die sterk geworteld is in het traditionele christelijke geloof, zal niet verdwijnen. Een enquête van *U.S. News and World Report* uit 2000 laat zien dat tegenwoordig meer Amerikanen in de hel geloven dan in de jaren '50 of zelfs de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw (31 januari 2000, pagina 46).

Het vooruitzicht van de hel zal mensen angst aan blijven jagen. *U.S. News and World Report* concludeerde: “De krachtige beelden die er over de hel bestaan, zullen ongetwijfeld boven de mensheid blijven hangen als een dreigende wolk, zoals ze al 2000 jaar lang doen als een grimmige en onheilspellende herinnering aan de realiteit van het kwaad en zijn gevolgen.”

Meer dan één hel in de Bijbel

Maar wat is nu precies de waarheid omtrent de hel? Wat leert de Bijbel er werkelijk over? Veel mensen staan verbaasd als ze erachter komen dat de Bijbel over *drie* hellen spreekt – maar niet op de manier zoals men gewoonlijk gelooft. Laten we uitzoeken waarom er zo veel verwarring bestaat omtrent de hel.

In de originele talen waarin de Bijbel geschreven is, zijn er drie Griekse woorden en één Hebreeuws woord, die vertaald worden met “hel” in onze Nederlandstalige Bijbel. De vier woorden geven uitdrukking aan drie verschillende betekenissen.

Lazarus en de rijke man: bewijs van hemel en hel?

Veel mensen leggen een van Jezus' parabels zodanig uit als zou deze betekenen dat de mens een onsterfelijke ziel heeft die onmiddellijk na de dood ofwel naar de hemel ofwel naar de hel gaat. Maar is dat werkelijk wat deze parabel ons duidelijk wil maken? Laten we dit nader onderzoeken en daarbij nauwkeurig letten op de historische context.

Jezus vertelde het volgende verhaal: "Nu was er een zeker rijk mens, die gekleed ging in purper en zeer fijn linnen en die elke dag vrolijk en overdadig leefde. En er was een zekere bedelaar, van wie de naam Lazarus was, die voor zijn poort neergelegd was, en die onder de zweren zat. En hij verlangde ernaar verzadigd te worden met de kruimeltjes die van de tafel van de rijke man vielen; maar ook de honden kwamen en likten zijn zweren."

"Het gebeurde nu dat de bedelaar stierf en door de engelen in de schoot van Abraham gedragen werd. En ook de rijke man stierf en werd begraven. En toen hij in de hel zijn ogen opsloeg, waar hij in pijn verkeerde, zag hij Abraham van ver en Lazarus in zijn schoot. En hij riep en zei: Vader Abraham, ontferm u over mij en stuur Lazarus naar mij toe en laat hem de top van mijn vinger in het water dopen en mijn tong verkoelen, want ik lijd vreselijk pijn in deze vlam."

"Abraham echter zei: Kind, herinner u dat u het goede deel ontvangen hebt in uw leven en Lazarus evenzo het kwade. En nu wordt hij vertroost en u lijdt pijn. En bovendien is er tussen ons en u een grote kloof aangebracht, zodat zij die van hier naar u zouden willen gaan, dat niet kunnen en ook zij niet die vandaar naar ons zouden willen gaan."

"En hij zei: Ik vraag u dan, vader, dat u hem naar het huis van mijn vader stuurt, want ik heb vijf broers. Laat hij dan tegenover hen getuigenis afleggen, opdat ook zij niet komen in deze plaats van pijniging."

"Abraham zei tegen hem: Zij hebben Mozes en de profeten. Laten zij naar hen luisteren."

"Hij echter zei: Nee, vader Abraham, maar als iemand van de doden naar hen toe zou gaan, zouden zij zich bekeren."

"Maar Abraham zei tegen hem: Als zij niet naar Mozes en de profeten luisteren, zullen zij zich ook niet laten overtuigen, als iemand uit de doden zou opstaan" (Lukas 16:19-31).

Als we dit verhaal bezien in het licht van andere schriftgedeelten en in zijn historische context, wordt duidelijk dat dit een allegorie is, een bekend verhaal uit die tijd dat door Jezus gebruikt wordt om een geestelijke les te onderwijzen aan degenen die de wet wel kenden, maar zich er niet aan hielden.

Het is nooit de bedoeling geweest dat men dit verhaal letterlijk zou opvatten. Dr. Lawrence Richards, expert op het gebied van taal in de Bijbel, legt met betrekking tot deze passage in *The Victor Bible Background Commentary, New Testament* uit dat Jezus gebruik maakte van het in die tijd gebezigde Joodse gedachtegoed over het leven na de dood (dat op dat moment al was beïnvloed door heidense mythologie) om een geestelijke les te leren over hoe wij anderen dienen te beschouwen en behandelen.

In deze visie op het leven na de dood meende men dat Hades, de verblijfplaats van de doden, "verdeeld was in twee compartimenten" en "er gesprekken gehouden konden worden tussen personen" in de verblijfplaats voor de rechtvaardigen en personen in de verblijfplaats voor de goddeloze mensen.

"Joodse geschriften schilderen de eerste ook wel af als een groen land met zoet water, dat opwelt uit talloze bronnen, welke plaats afgescheiden is van de tweede plaats, die omschreven werd als een droog en dor land. Deze elementen komen ook terug in Christus' allegorie."

"In Christus' verhaal was God voor de bedelaar de enige bron van hulp, want de rijke man was zeker niet van plan om ook maar één vinger naar hem uit te steken! (...) Het is belangrijk om

deze parabel van Jezus te zien als een voortzetting van Zijn conflict met de Farizeeën over de rijke mensen. Christus had gezegd: "Je kunt niet God én het geld dienen" (16:13, GNB). Toen de Farizeeën Hem beschimpten, antwoordde Hij hun: "Wat hoog is onder de mensen, is een gruwel voor God" (16:15)."

"Het is duidelijk dat de mening van de Farizeeën niet veranderde (...) En dus vertelde Christus een verhaal, dat bedoeld was om het belang te onderstrepen van wat Hij zojuist had gezegd."

"Als deze rijke man nu geleefd zou hebben, zou hij vermoedelijk te zien zijn geweest in het TV-programma "Lifestyles of the Rich and Famous" uit de jaren '80. De camera's zouden hebben ingezoomd op zijn villa vol marmer en decoratieve ijzeren hekken (...) en de feesten vol pracht en praal die hij zou hebben gehouden voor zijn belangrijke vrienden."

"Bij het naar binnen dragen van de uitrusting van de cameraploeg in het huis van de rijke man zou een cameraman wellicht gestruikeld zijn over de stervende bedelaar, die, straatarm en verlaten, net buiten het huis van de rijke man op de grond lag (...) Natuurlijk keurde de huiseigenaar hem geen blik waardig; hij dacht zelfs nooit na over de stervende man die zich net buiten zijn huis bevond, terwijl alles waar Lazarus om vroeg een broodkruimel was van de overvolle tafels."

"Als we slechts naar dit leven kijken, lijkt de rijke man zowel gezegend als gefortuneerd te zijn, terwijl de arme man afgewezen en vervloekt was. Het is overduidelijk welk leven de mensen het meest zou aantrekken, en welk leven zij zouden verfoeien."

"Maar toen, vertelde Jezus, stierven beide mannen. En plotseling waren de rollen volledig omgekeerd! Lazarus ligt 'in Abrahams schoot', een zinsnede die aangeeft dat hij aanligt op een eervolle plaats aan een banket, dat symbool staat voor eeuwige zegening. Maar de rijke man komt terecht in kwelling, door 'een grote kloof' afgescheiden van de plaats vol zegeningen (16:26). Ondanks dat hij bedelt om slechts één druppel water, schudt Abraham bedroefd zijn hoofd. Er is geen verlichting mogelijk – of betamelijk!"

"De rijke man had zijn rijkdom al ontvan-

gen, en had deze geheel voor zijn eigen gewin gebruikt. Ondanks de vele aan rijke mensen gerichte bevelen in het Oude Testament om hun rijkdom te delen met de armen, liet de onverschilligheid van de rijke man ten opzichte van Lazarus zien hoe ver zijn hart van God verwijderd was en hoe ver zijn pad van Gods wegen was afgeweken. Het was zijn eigen rijkdom, en die zou hij alleen voor zichzelf gebruiken. Ach, hoe duidelijk stelt de rijke man deze Farizeeën voor, die 'het geld dienden' en die zelfs Jezus beschimpten!"

"En zo wordt Jezus' eerste punt duidelijk gemaakt. Jullie Farizeeën kunnen eenvoudigweg niet én God en het Geld liefhebben. Liefde voor Geld is een gruwel voor God, want het zal je er zeker toe brengen om bepaalde keuzes in het leven te maken die God niet welbehaaglijk zijn. Een voorliefde voor geld zal je in dit leven goed van pas kunnen komen. Maar in de toekomstige wereld zal je er zeker de rekening voor betalen."

"Maar hier houdt Jezus niet op. Hij vertelt dat de rijke man Abraham verzoekt om Lazarus naar zijn broers te sturen, die een al even egoïstisch leven leiden, om hen te waarschuwen. Wederom weigert Abraham. Zij hebben 'Mozes en de profeten' (16:31), dat wil zeggen, de Geschriften. Als zij geen acht slaan op de Geschriften, zullen zij ook geen acht slaan op iemand die uit de dood opstaat (...)."

"Eigenlijk doet Christus hier een verbazingwekkende beschuldiging: de koppigheid en onwil van de Farizeeën en de wetgeleerden met betrekking tot Jezus' woorden weerspiegelen een koppigheid ten opzichte van Gods Woord zelf, terwijl deze mannen pretenderen om Zijn Woord te eren (...)."

"Dit hele hoofdstuk is bedoeld om ons te laten realiseren dat als we deze realiteit serieus nemen, het van invloed zal zijn op de manier waarop we omgaan met geld en welke waarde we eraan hechten, en de manier waarop we omgaan met de armen en onderdrukten" (1994, pagina's 193-195).

Dit is waar het om draait in de door Jezus gebruikte allegorie, aldus Dr. Richards, en niet om de gebruikelijke (maar onjuiste) idee over de hemel en de hel te onderwijzen.

Het Hebreeuwse woord *sheol*, dat in het Oude Testament gebruikt wordt, heeft dezelfde betekenis als *hades*, een van de drie Griekse woorden die met “hel” vertaald worden in het Nieuwe Testament.

The Anchor Bible Dictionary legt de betekenis van beide woorden uit: “Het Griekse woord Hades (...) wordt soms, weliswaar misleidend, vertaald met ‘hel’ in Engelstalige vertalingen van het N[ieuwe] T[estament]. Het verwijst naar de plaats van de doden (...) Het oude Hebreeuwse concept van de plaats van de doden, meestal genaamd Sheol (...) wordt over het algemeen vertaald als Hades, en de Griekse term werd algemeen gebruikt door Joden die in het Grieks schreven” (1992, deel 3, pagina 14, “Hades, Hell”).

Zowel *sheol* als *hades* verwijzen eenvoudigweg naar *het graf*. Een vergelijking tussen een tekst uit het Oude Testament en een tekst uit het Nieuwe Testament bevestigt dit. Psalm 16:10 zegt: “Want U zult mijn ziel in het graf [*sheol*] niet verlaten, U laat niet toe dat Uw Heilige ontbinding ziet.” In Handelingen 2:27 citeert de apostel Petrus dit vers en laat zien dat dit vers een verwijzing naar Jezus Christus bevat. Hier wordt het Griekse woord *hades* gebruikt in plaats van het Hebreeuwse woord *sheol*.

Waar ging Christus naartoe toen Hij gestorven was? Zijn geest keerde terug naar God (Lukas 23:46; zie “De geest in de mens” op pagina 16). Zijn lichaam werd in een graftombe gelegd, die toebehoorde aan Jozef van Arimathea. Deze twee passages in Psalmen en Handelingen laten ons zien dat Jezus’ vlees, Zijn lichaam, in het graf niet in staat van ontbinding kwam omdat God Hem opwekte.

Veel schriftgedeelten in de Herziene Statenvertaling waar de term *hel* gebruikt is, hebben eenvoudigweg betrekking op het graf, de plaats waar iedereen, goed of slecht, na de dood naartoe gaat. Het Hebreeuwse woord *sheol* wordt 65 keer in het Oude Testament gebruikt. In de Herziene Statenvertaling wordt dit woord zowel met “het graf” als met “de hel” vertaald.

Het Griekse woord *hades* komt 11 keer voor in het Nieuwe Testament. In alle gevallen wordt dit vertaald met “de hel”, met uitzondering van één passage. Deze uitzondering is te vinden in 1 Korinthe 15:55, waar het vertaald wordt met “het graf”. Sommige (Engelstalige) vertalingen laten het woord *hades* onvertaald.

Een van de woorden staat voor de gevangenis van demonen

Een tweede Grieks woord, *tartaroo*, wordt eveneens met “hel” vertaald in het Nieuwe Testament. Dit woord wordt slechts eenmaal gebruikt in de Bijbel (2 Petrus 2:4), waar het verwijst naar de huidige verblijfplaats of gevangenis voor de gevallen engelen, beter bekend onder de naam demonen.

De *Expository Dictionary of Bible Words* legt uit dat *tartaroo* betekent “opsluiting in Tartaros” en dat “Tartaros de Griekse naam was voor de mythologische afgrond waar opstandige goden werden opgesloten” (Lawrence Richards, 1985, “Heaven and Hell”, pagina 337).

Petrus gebruikt deze verwijzing naar de mythologie uit die tijd om te laten zien dat zondigende engelen werden “overgegeven (...) aan de ketenen van de duisternis om tot het oordeel bewaard te worden”. Deze gevallen engelen worden nu vastgehouden in afwachting van hun uiteindelijke veroordeling voor hun rebellie tegen God en hun destructieve invloed op de mensheid.

De plaats waar zij gevangen gehouden worden is niet een of andere donkere of brandende onderwereld. Integendeel, hun opsluiting is *op de aarde*, waar zij de naties

Veel schriftgedeelten waar het woord hel gebruikt wordt, hebben eenvoudigweg betrekking op het graf, de plaats waar iedereen, goed of slecht, naartoe gaat na de dood.

en individuen beïnvloeden. De evangeliën laten zien dat Jezus Christus en Zijn apostelen Satan en zijn demonen werkelijk tegengekomen zijn (Mattheüs 4:1-11; 8:16, 28-33; 9:32-33; Johannes 13:26-27). Jezus verwees zelfs naar Satan als de *vorst* van deze wereld (Johannes 12:31; 14:30; 16:11).

De term *tartaroo* is alleen op demonen van toepassing. Nergens verwijst dit woord naar een brandende hel, waar menselijke wezens worden gestraft na hun dood.

Een ander woord voor branden – opbranden, wel te verstaan

Alleen in het andere nog overgebleven woord dat met “hel” vertaald wordt, het Griekse woord *gehenna*, zien we enkele elementen die mensen veelal in verband brengen met de traditionele visie van de hel – maar *niet* op de manier die naar voren komt in de gebruikelijke visie op de hel.

Gehenna verwijst naar een dal net buiten Jeruzalem. Het woord komt van het Hebreeuwse *Gai-Hinnom*, het Dal van Hinnom (Jozua 18:16). “Vanuit religieus oogpunt was het een plaats waar afgoden- en mensenoffers gebracht werden (...) Om een einde te maken aan deze gruwelen verontreinigde Josia [de koning van Juda] deze plaats met menselijke beenderen (...)

(2 Koningen 23:10, 13, 14)” (Spiros Zodhiates, *The Complete Word Study Dictionary New Testament*, 1992, pagina 360).

In de tijd dat Jezus leefde, was dit dal een soort gemeentelijke vuilnisbelt – de plaats waar afval werd gestort en verbrand in de vuren, die daar constant brandden. De karkassen van dode dieren – en de lichamen van verachte criminelen – werden ook in Gehenna geworpen om verbrand te worden.

Jezus maakt zodoende gebruik van de bijzondere locatie en wat daar plaatsvond om Zijn toehoorders te helpen duidelijk te maken wat het toekomstige lot is van de mens die niet bereid is zich te bekeren. Zij zullen heel goed begrepen hebben wat Hij bedoelde te zeggen.

Onsterfelijke worm in de hel?

In Markus 9:47-48 bijvoorbeeld verwijst Jezus specifiek naar *Gehenna* en wat daar plaatsvindt. Maar zonder een juist historisch perspectief zullen veel mensen onjuiste conclusies trekken uit wat Hij zei.

Let op Zijn woorden: “Het is beter voor u met één oog het Koninkrijk van God in te gaan dan met twee ogen in het helse vuur [*gehenna*] gewor-

Worden bepaalde mensen voor eeuwig gepijnigd in een poel van vuur?

“En de duivel, die hen misleidde, werd in de poel van vuur en zwavel geworpen, waar ook het beest en de valse profeet reeds zijn. En zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle eeuwigheid” (Openbaring 20:10).

Zegt dit vers dat deze twee eindtijd-individuen, het beest en de valse profeet, voor eeuwig gepijnigd zullen worden?

Het beest en de valse profeet zijn menselijke wezens. Zij zullen levend in de poel van vuur geworpen worden. “En het beest werd gegrepen, en met hem de valse profeet, die in zijn tegenwoordigheid de tekenen gedaan had, waardoor hij hen misleid had die het merkteken van het beest ontvingen hadden en die zijn beeld aanbeden hadden. Deze twee werden levend geworpen in de poel van vuur, die van zwavel brandt” (Openbaring 19:20).

We lezen in Maleachi 4:1-3 en Markus 9:47-48 dat ieder menselijk wezen dat in de poel van vuur geworpen wordt, *vernietigd zal worden*. Hij zal vergaan. Zijn *straf* zal eeuwig

zijn. Maar hij zal niet voor eeuwig *gepijnigd* worden.

Openbaring 20:10 spreekt over Satan de duivel die in de poel van vuur geworpen wordt aan het einde van Christus’ 1000-jarige regering. De opmerking dat het beest en de valse profeet geworpen zijn in deze poel is slechts een verwijzing naar het feit dat zij 1000 jaar eerder gestorven zijn. Zij zullen niet nog steeds branden in het vuur. Op een dergelijke manier gepijnigd te worden is in beginsel alleen van toepassing op Satan – en, naar men mag aannemen, op zijn demonen (vergelijk Mattheüs 25:41).

Tot slot is het belangrijk om te wijzen op het feit dat de Griekse zinsnede die hier vertaald is met “in alle eeuwigheid”, *eis tous aionas ton aionon*, letterlijk betekent “tot in de tijden van de tijden”. Hoewel dit voor eeuwig kan betekenen, kan het ook betekenen tot de voleinding van de tijden, hetgeen betekent dat er spoedig nadat zij in het vuur geworpen zijn, sprake is van een eindpunt.

pen te worden, waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.” Iedere inwoner van Jeruzalem zou direct hebben begrepen wat Jezus bedoelde, aangezien Gehenna – het Dal van Hinnom – zich net buiten de zuidelijke stadsmuren bevond.

Zonder deze kennis zullen mensen over het algemeen verschillende misvattingen over dit vers hebben. Sommigen menen dat de “worm” een verwijzing is naar de pijnlijke bewustwording die veroordeelde mensen in de hel zullen ervaren: “‘De worm die niet sterft’ werd vrijwel altijd figuurlijk geïnterpreteerd, en zou slaan op de steken van afgunst en berouw” (Walker, pagina 61). Velen menen dat de frase dat “het vuur niet uitgeblust wordt” een verwijzing is naar het eeuwig brandende vuur dat de veroordeelden martelt. Dit schriftgedeelte is welbekend om zijn interpretaties die niet op de context gebaseerd zijn. Zo staat de frase “waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt” [in sommige vertalingen] tussen aanhalingstekens. Jezus citeert hier Jesaja 66:24. Een juist begrip van Zijn uitspraak begint hier.

De context van Jesaja 66 verwijst naar een periode waarin, zegt God, “alle vlees zal komen om zich neer te buigen voor Mijn aangezicht” (vers 23). Het is een tijd wanneer de goddelozen er niet meer zullen zijn. Wat is er met hen gebeurd? In vers 24 lezen we: “En zij zullen de stad uit gaan en *zien de dode lichamen van de mannen* die tegen Mij in opstand zijn gekomen; want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden, en zij zullen voor alle vlees een afgrijzen zijn.”

Ziet u dat Jezus in dit vers opmerkt dat de lichamen, die aangetast zijn door de wormen, *dood* zijn? Dit zijn geen levende mensen die in het vuur kronkelen van de pijn. Wanneer Jezus terugkomt, zal Hij strijden tegen degenen die tegen Hem in opstand komen (Openbaring 19:11-15). Degenen die in deze strijd gedood worden, zullen niet begraven worden; hun lichamen zullen boven de grond blijven, waar roofvogels en maden hun vlees zullen opeten.

Volgens *Theological Wordbook of the Old Testament* (1980) betekent het oorspronkelijke Hebreeuwse woord dat met “worm” vertaald is in Jesaja 66:24 en Markus 9:47-48 “worm, made, [of] larve”.

Noch Jesaja noch Christus spreekt hier over onsterfelijke wormen. Het ongedierte waarover zij spreken, maden, zou niet sterven *omdat* ze maden zijn, maar doordat ze zich met het vlees voeden, zouden ze in leven blijven om te veranderen in vliegen. Die vliegen leggen vervolgens weer eitjes, waaruit nog meer maden voort zullen komen (de larven van vliegen), zodat de cyclus zich tot in het oneindige zou herhalen tot er niets meer voor hen zou zijn om zich mee te voeden.

Deze achtergrondinformatie helpt ons om de woorden van Jezus Christus nog beter te begrijpen. In Zijn tijd zouden de lichamen van dode dieren of van ter dood veroordeelde criminelen, die op de brandende vuilnisbelt van Gehenna waren geworpen, vergaan door maden, door het vuur dat er con-

stant brandde of door een combinatie van beide. Vroeger werd een lichaam beschouwd als vervloekt als dat lichaam niet werd begraven maar verbrand.

Wat bedoelt Jezus in Markus 9:48 wanneer Hij Jesaja citeert met de woorden dat “het vuur niet uitgeblust wordt”? Met de juiste achtergrondinformatie kunnen we deze woorden begrijpen. Hij bedoelt gewoon te zeggen dat het vuur

Zal de pijniging van de goddelozen voor eeuwig duren?

“Dan zal hij ook drinken van de wijn van de toorn van God, die onvermengd is ingeschonken in de drinkbeker van Zijn toorn, en gepijnigd worden in vuur en zwavel voor het oog van de heilige engelen en van het Lam. En de rook van hun pijniging stijgt op tot in alle eeuwigheid, en zij die het beest en zijn beeld aanbidden, hebben dag en nacht geen rust, evenmin als iemand die het merkteken van zijn naam ontvangt” (Openbaring 14:10-11).

Op het eerste gezicht lijkt deze passage de traditionele visie te bevestigen van een kolkend, zwavelachtig hellevuur, dat zonder ophouden hulpeloze, onsterfelijke zielen blijft martelen. Maar als we het vooringenomen beeld dat we van de hel hebben loslaten, kunnen we zien dat deze passage duidelijk een beschrijving is van een andere situatie.

Let ten eerste op de setting van deze passage. Uit de context zien we dat de beschreven gebeurtenissen *op aarde plaatsvinden* te midden van wereldschokkende gebeurtenissen en rampen die direct voor of na Christus’ terugkeer plaatsvinden, dus *niet* in de hel of in een leven na de dood. Deze waarschuwing beschrijft de straf die zal komen over alle inwoners van de aarde “die het beest en zijn beeld aanbidden” en “ieder die het merkteken van zijn naam ontvangt”.

Hoofdstuk 13 beschrijft dit “beest” – een dictatoriale supermacht in de eindtijd die zich tegenover God opstelt – en zijn merkteken. Degenen die zijn merkteken accepteren, laten zien dat zij trouw zijn aan dit machtige systeem in plaats van aan God. In hoofdstuk 14 onthult God de gevolgen van die keuze – een waarschuwing voor de verschrikkelijke straffen die aan Christus’ terugkeer vooraf zullen gaan (zie verzen 14-20 en

de daaropvolgende twee hoofdstukken).

Merk ook op dat in deze passage de *rook* van deze vreselijke gebeurtenissen voor eeuwig zal opstijgen – er staat dus niet dat de *eigenlijke pijniging* van de mensen voor eeuwig voortduurt. David schreef in Psalm 37:20: “De goddelozen komen om [zij worden dus niet voor eeuwig in de hel gemarteld] (...) in rook zullen zij *verdwijnen*.”

De rook is ongetwijfeld ook in verband te brengen met Gods toorn die over de aarde uitgesproken wordt zoals beschreven in Openbaring 16 – waaronder wereldwijde vernietiging, grote hitte, oorlogen en een enorme aardbeving. Al deze gebeurtenissen zullen enorme branden en een ongelooflijke hoeveelheid rook tot gevolg hebben.

De hoeveelheid rook is zó veel, dat het opstijgt tot in alle eeuwigheid (14:11) – waarmee bedoeld wordt dat niets het kan voorkomen of stoppen. Als een kolom van verhit gas dat kleine deeltjes bevat, stijgt het op, zet uit en vervliegt uiteindelijk. Bovendien hoeft de Griekse zinsnede die vertaald is met “in alle eeuwigheid” niet voor eeuwig te betekenen. Het zou ook kunnen verwijzen naar deze gebeurtenis in de climax van de tijd.

De verwijzing in vers 11 naar de goddelozen die “dag en nacht geen rust” hebben, heeft betrekking op degenen die het beest en zijn beeld blijven aanbidden in deze tijd. Zij zullen voortdurend in angst zijn en voor hun leven vrezen, en zodoende geen moment rust vinden gedurende deze verschrikkelijke tijd van Gods toorn.

In plaats van een beschrijving van de eeuwige kwelling van mensen in de hel, kunnen we uit de context opmaken dat deze passage eigenlijk specifieke gebeurtenissen beschrijft die op aarde zullen plaatsvinden aan het einde van deze tijd.

zal branden totdat de lichamen van de goddeloze mensen verteerd zijn. Deze uitdrukking, die verscheidene keren in de Schrift gebruikt wordt, verwijst naar vuur dat *volledig* verteert (Ezechiël 20:47). Een vuur dat niet uitdooft, dat niet geblust wordt. Het is een vuur dat pas uit gaat als het alles heeft verteerd en er geen brandbaar materiaal meer is waardoor het vuur kan blijven branden.

Wanneer worden de goddeloze mensen gestraft?

Maar, zou u zich kunnen afvragen, *wanneer* vindt deze straf plaats? Zoals we al eerder zagen, citeerde Jezus hier de profeet Jesaja, die schreef over een periode *nadat* de Messias Zijn regering op aarde zou hebben gevestigd. Alleen dan zou de gehele mensheid “komen om zich neer te buigen” voor Hem (Jesaja 66:23). Dán pas zou deze profetie vervuld worden.

Jezus gebruikte als voorbeeld een alom bekende vuilstortplaats in Zijn tijd – de brandende vuilstortplaats in het Dal van Hinnom, buiten de muren van Jeruzalem – om *het uiteindelijke lot* van slechte, goddelozen mensen in (zoals de Schrift het noemt) de poel van vuur te illustreren. Zoals het vuilnis van de stad door maden en vuur verteerd werd, zo zullen de goddeloze mensen verbrand worden – *volledig vergaan* – door een toekomstig Gehenna-achtig vuur, ruim 1000 jaar na Christus’ terugkeer (Openbaring 20:7-9, 12-15).

Petrus legt uit dat op dat moment “de hemelen met gedruis voorbijgaan en de elementen brandend vergaan, en de aarde en de werken daarop zullen *verbranden*” (2 Petrus 3:10). Dit betekent niets meer dan dat het oppervlak van de aarde zal wegsmelten, waardoor elk bewijs van menselijke verdorvenheid en slechtheid vernietigd zal worden.

Wat zal er daarna plaatsvinden? De apostel Johannes schrijft: “En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan. En de zee was er niet meer” (Openbaring 21:1). De gehele aarde zal veranderd worden in een geschikte verblijfplaats voor de rechtvaardigen die, tegen die tijd, het eeuwige leven zullen hebben beërfd.

De vernietiging van de ziel en het lichaam in de hel

Ook in Mattheüs 10:28 spreekt Jezus over het *gehenna*-vuur: “En wees niet bevreesd voor hen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden, maar wees veeleer bevreesd voor Hem Die zowel ziel als lichaam te gronde kan richten in de hel [*gehenna*].”

We dienen op te merken dat Jezus het hier niet heeft over mensen die als gevolg van een eeuwige kwelling zullen lijden. Hij zegt dat God zowel het lichaam als de ziel kan *vernietigen* in het gehenna-vuur. (Meer over dit onderwerp leest u in “Wordt in bepaalde Bijbelverzen de leer van de onsterfelijke ziel onderwezen?”, beginnend op pagina 8.)

Jezus legt hier uit dat als iemand een ander doodt, deze dood slechts tijdelijk is, omdat God het slachtoffer weer tot leven kan wekken. Maar wanneer God iemand in de hel (*gehenna*) vernietigt, is deze dood een eeuwige dood. Er is geen opstanding mogelijk van wat de Bijbel “de tweede dood” noemt.

De Bijbel legt uit dat zondaars die weigeren zich te bekeren, geworpen worden in de poel van vuur, of *gehenna*, aan het einde der tijden. “Maar wat betreft de lafhartigen, ongelovigen, verfoeilijken, moordenaars, ontuchtplegers, tovenaars, afgodendienaars en alle leugenaars: hun deel is in de poel die van vuur en zwavel brandt. Dit is de tweede dood” (Openbaring 21:8).

Dit vers en andere verzen laten zien dat de doctrine van een universeel behoud onjuist is. Niet iedereen zal behouden worden. Sommigen zullen uiteindelijk weigeren zich te bekeren – en zij zullen de straf hiervoor ondergaan. Maar die straf houdt niet in het voor eeuwig branden in een vuur. Het is veeleer een overlijden waaruit geen opstanding meer mogelijk is.

Zoals we eerder al hebben besproken, zullen de goddeloze mensen vernietigd worden. Zij zullen niet voor eeuwig blijven leven op een andere plaats van eeuwig afgrijzen. Zij zullen hun vernietiging ondergaan in de poel van vuur aan het einde der tijden. Zij zullen vrijwel direct vergaan door de hitte van het vuur, en zullen niet meer tot leven komen.

De goddelozen tot as verbrand

Een ander schriftgedeelte dat vrij beeldend de totale vernietiging van de goddelozen beschrijft, is het volgende vers: “De almachtige Heer zegt: ‘Let op, de dag komt dat alle mensen die hoogmoedig zijn en onrecht doen, als kaf in een oven zullen verbranden. Op die dag *komen ze om in de vlammen*; met wortel en tak worden ze uitgerooid’” (Maleachi 3:19, GNB; Maleachi 4:1, HSV).

Dit heeft betrekking op het einde, wanneer God vergelding zal brengen over de goddelozen voor hun rebellerende, verwerpelijke wegen. Tot degenen die zich aan God onderwerpen en in gehoorzaamheid aan Hem leven, zegt God: “U zult de goddelozen vertrappen. Voorzeker, *stof zullen zij worden onder uw voetzolen* op die dag die Ik bereiden zal, zegt de HEERE van de legermachten” (Maleachi 4:3).

God maakt, bij monde van de profeet Maleachi, duidelijk wat het uiteindelijke lot van de goddelozen zal zijn. Ze worden met wortel en al uitgetrokken zoals men doet met een dorre boom. Ze zullen vergaan in de vlammen van de poel van vuur, zodat er slechts as (stof) overblijft.

De Bijbel leert dus wel dat de goddelozen gestraft zullen worden in een vuur – maar *niet* in een mythische hel, ontsproten aan de verbeelding van de mens. God is een God van genade en liefde. Degenen die bewust ervoor kiezen om Zijn manier van leven, die gekarakteriseerd wordt door gehoorzaamheid aan Zijn wet van liefde (Romeinen 13:10),

af te wijzen, zullen *sterven* – niet voor eeuwig lijden. Zij zullen door het vuur vergaan en vergeten worden. Ze zullen echter niet in alle eeuwig-gepijnd worden.

Vergeet niet dat het eeuwige leven iets is dat God toekent, en Hij kent het alleen toe aan degenen die zich bekeren en Hem volgen – niet aan degenen die blijven volharden in rebellie ten opzichte van Hem.

Spreekt de Bijbel over een eeuwigdurend hellevuur?

Twee verzen, waarvan velen aannemen dat zij bewijzen dat de goddeloze mensen voor eeuwig gemarteld zullen worden in een hellevuur, zijn Mattheüs 25:41 en 25:46. Maar is dat werkelijk zo? Laten we deze verzen eens nader onderzoeken.

Laten we eerst letten op de tijd waarop deze verzen betrekking hebben – wanneer Jezus komt “in Zijn heerlijkheid” (verzen 31-32). Ons wordt verteld dat Hij de schapen van de bokken scheidt. De schapen stellen de rechtvaardige mensen voor (verzen 34-40). Bij Zijn terugkeer stelt Hij de schapen aan Zijn rechterhand. De bokken vertegenwoordigen hier zondaars. Hun wordt de opdracht gegeven om zich aan Jezus’ linkerhand te verzamelen. Vervolgens stuurt hij de bokken naar “het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bestemd is” (Mattheüs 25:41).

Het woord *eeuwig*(e) is een vertaling van het Griekse woord *aionios*. De sleutel tot begrip van dit vers is te weten wat er *eeuwig* zal gebeuren. Verwijst het naar een vuur dat zonder ophouden pijnigt, of heeft het een andere betekenis?

In Mattheüs 25:46 sprak Jezus in één zin over zowel eeuwige (*aionios*) straf als over eeuwige (*aionios*) leven. Aangezien aan de rechtvaardigen het eeuwige (eeuwigdurende) leven wordt gegeven, menen veel theologen dat de straf van de goddelozen even lang zal duren als het leven dat aan de rechtvaardigen wordt gegeven. Maar dit is niet in overeenstemming met de stelling dat degenen die in de poel van vuur worden geworpen, zullen *vergaan* – zij zijn dood. Zoals al eerder uitge-

legt, ondergaan zij de dood – de tweede dood (Openbaring 2:11; 20:6, 14; 21:8).

Een duidelijke en simpele uitleg van Mattheüs 25:46 die met de rest van de Bijbel in overeenstemming is, is dat de goddelozen worden geworpen in een vuur dat hen volledig vernietigt – er blijft niets van hen over.

De uiteindelijke straf van het geworpen worden in het *aionios* vuur is een *eenmalige* gebeurtenis. Het is weliswaar een permanente gebeurtenis, omdat het *resultaat* ervan voor eeuwig blijft bestaan, namelijk de eeuwige dood. Het is niet een *voortdurende bestraffing*, die voor eeuwig, zonder einde, door blijft gaan. Dit is de enige uitleg die in overeenstemming is met de rest van de Schrift.

Een bijkomend punt ten aanzien van de betekenis van *aionios* dient nog te worden genoemd. Genesis 19 beschrijft Gods vernietiging van twee steden vanwege hun goddeloosheid, namelijk Sodom en Gomorra: “Toen liet de HEERE zwavel en vuur over Sodom en Gomorra regenen. Het kwam van de HEERE uit de hemel” (Genesis 19:24). Zij werden geheel en al vernietigd – verteerd door het vuur.

In het Nieuwe Testament zegt het boek Judas dat deze twee steden “de straf van het eeuwige [*aionios*] vuur ondergaan” (vers 7). Toch is het duidelijk dat het vuur dat Sodom en Gomorra vernietigde niet nog steeds brandt. Zoals in het geval van de twee steden en de goddelozen die naar het *aionios* vuur worden gestuurd, brandt en vernietigt het vuur alles volledig. Maar het eeuwige aspect van het vuur is dat het een eeuwigdurend *effect* heeft, niet dat het eeuwig brandt.

Het is belangrijk om te beseffen dat de definitieve dood in een poel van vuur van degenen die blijven volharden in goddeloosheid niet slechts een daad van gerechtigheid is, maar ook van genade van Gods kant. Hen toe te staan om in een onbekeerde, eeuwige rebellie te blijven leven, zou voor hen zelf en voor anderen veel pijn, verdriet en afgrijzen veroorzaken. God laat dat niet gebeuren, en Hij zal hen al helemaal niet in alle eeuwigheid op een gruwelijke, oneindige wijze pijnigen.

De bemoedigende waarheid die in de Bijbel gevonden wordt, is dat God inderdaad een God is van grote genade, wijsheid en een rechtvaardig oordeel. Psalm 19:10 verzekert ons: “De bepalingen van de HEERE zijn waarachtig, met elkaar zijn zij rechtvaardig.”

Is de hemel Gods beloning voor de rechtvaardige mensen?

Bestaat de beloning voor de rechtvaardigen uit een eeuwigheid in de hemel? Het lijkt erop dat bijna vier op de vijf Amerikanen daarin geloven (*National Review*, 9 november 1998). Door de eeuwen heen is dit de hoop die door het traditionele christendom is onderwezen.

Hoe zal het zijn om naar de hemel te gaan? Wat zullen we daar doen, die hele eeuwigheid? Nog belangrijker: is de hemel volgens de Bijbel werkelijk de beloning voor degenen die behouden worden?

Menselijke voorstellingen van de hemel

Het geloof in de hemel als beloning voor degenen die behouden worden, is door de eeuwen heen aan verandering onderhevig geweest. Traditionele afbeeldingen van de hemel laten soms een ingang zien met een regenboog erboven, soms voorzien van een brug van goud of glas. Petrus wordt veelal weergegeven als de poortwachter. De bewoners die worden afgebeeld, worden vergezeld van engelen of zien er zelf ook uit als engelen, zodat er bij hen ook een paar vleugels zijn aangegroeid.

Een andere veelvoorkomende visie laat de bewoners zien terwijl zij op de wolken zitten en een beetje op een harp tokkelen. Het decor van de hemel wordt vaak afgebeeld met juwelen, sterren, kaarsen en trompetten. Theologen en filosofen hebben hun ideeën over de hemel door de eeuwen heen aangepast onder invloed van de maatschappij om hen heen.

“Monniken hebben een hemel gepredikt die, afhankelijk van hun eigen voorkeur voor het platteland of de stad, voornamelijk gedefinieerd werd in termen van de omgeving” (Colleen McDannell en Bernhard Lang, *Heaven: A History*, 1988, pagina 108).

Sommige religieuze leiders schilderen een landelijke omgeving, terwijl anderen juist een stedelijk paradijs voor ogen hebben – afhankelijk van hun eigen ervaringen en voorkeuren. Voor wat betreft het stedelijke paradijs wordt het volgende opgemerkt in het eerder aangehaalde boek: “De hemel werd een stad (...) of de denkbeeldige ervaring van hemelse kastelen. Verhalen over de andere wereld komen overeen met de beschrijvingen

van gouden straten, met juwelen versierde gebouwen en overdadig geklede inwoners.”

Tijdens de Renaissance beeldden sommigen een meer erotisch getint paradijs af: “In de meest gedurfde vorm beeldde de nieuwe theologie de hemel af als een paradijs van erotische menselijke liefde in de rustieke setting van een aangenaam, natuurlijk landschap” (idem, pagina 112).

Wat moeten we al die eeuwigheid doen?

Er is veel gezegd over de relatie die de hemelse bewoners zullen hebben met God. Een moderne auteur beschrijft de manier waarop veel mensen zich de verhouding met God in de hemel voorstellen, als volgt: “De heiligen zullen daar voor eeuwig, zonder ophouden, genieten voor Zijn aangezicht, en zij zullen voor eeuwig Zijn glorieuze volmaaktheid aanschouwen” (John MacArthur, *The Glory of Heaven*, 1996, pagina 221).

Anderen menen dat als dit alles is wat zij voor eeuwig zullen doen, de hemel uiteindelijk maar een bepaald saaie bedoening moet zijn. Zoals de zojuist aangehaalde schrijver stelt, zou het gebed van velen zo kunnen luiden: “Alstublieft God, laat me nog niet naar de hemel gaan (...) ik ben nog niet eens op Hawaï geweest!” (pagina 49).

De moderne christelijke ideeën over de hemel laten een gevarieerd beeld zien. Weer een andere schrijver zegt bijvoorbeeld: “Ik heb een theorie dat de hemel aan trouwe christenen datgene zal schenken wat zij op aarde hebben opgegeven om Jezus’ wil. Mijn vriend die zo veel van bergbeklimmen houdt, maar bewust in een arme wijk in Chicago woont, zal de Yosemite-vallei geheel tot zijn beschikking krijgen. Een zendelingsarts in het dorre land van Sudan zal haar eigen regenwoud krijgen om te ontdekken” (Philip Yancey, “What’s a Heaven For?”, *Christianity Today*, 26 oktober 1998).

Voor veel mensen is het belangrijkste aspect van de hemel de mogelijkheid om hun geliefden weer terug te zien: “Veruit het meest aantrekkelijke element van de moderne hemel voor christenen in de tegenwoordige tijd is de hoop op het weerzien van familieleden. Ontelbare overlijdensberichten in kranten in Europa en Amerika weerspiegelen het geloof dat families die door de dood gescheiden zijn, opnieuw met elkaar herenigd zullen worden” (McDannell en Lang, pagina 309).

God heeft een plan waarbij geliefden, nabestaanden, weer met elkaar herenigd worden, zoals we nog zullen zien. Maar de populaire visies op de hemel vallen volledig in het niet bij de glorie en het doel van Gods plan.

Gaan mensen na hun dood naar de hemel?

Algemeen wordt aangenomen dat een goed mens onmiddellijk na het overlijden naar de hemel gaat. Maar voor de traditionele christen is het

Het oude heidense geloof in de hemel

De idee dat de “ziel” naar de hemel gaat na het overlijden vindt haar oorsprong in heidense religie, niet in de Bijbel.

Een korte blik in de verre geschiedenis onthult dat de mensen in Babylon, Egypte en andere koninkrijken zich een dergelijk leven na de dood voorstelden.

Volgens *This Believing World*, geschreven door Lewis Browne, zou de Egyptische god Osiris gedood zijn en daarna zijn opgestaan en in de hemel opgenomen: “Osiris kwam weer tot leven! Hij werd op een wonderbaarlijke manier opgewekt uit de dood en naar de hemel overgebracht; en daar in de hemel, aldus de mythe, zou hij eeuwig leven” (1946, pagina 83).

Browne legt het volgende uit: “De Egyptenaren redeneerden dat als het het lot was van de god Osiris om na de dood weer tot leven te worden gebracht, er voor de mens ook een manier gevonden zou moeten kunnen worden om in ditzelfde lot te delen (...) De luxe van onsterfelijkheid, die voorheen was voorbehouden aan koningen alleen, werd aan alle mensen beloofd (...) Het hemelse bestaan van de doden werd voortgezet in het koninkrijk van Osiris en is behoorlijk gedetailleerd door de Egyptische theologen beschreven. Men geloofde dat op het moment van het overlijden de ziel van een mens direct het lichaam verliet om te gaan naar een rechtszaal (...) om te staan voor de hemelse troon van Osiris, de Rechter. Daar legde de ziel verantwoording af aan Osiris en zijn 42 medegoden” (pagina 84).

Als het de ziel lukte om de goden tevreden te stellen, “werd de ziel direct toegelaten tot Osiris’ kudde. Maar als het niet lukte de goden tevreden te stellen, als de ziel te licht bevonden werd op de hemelse weegschaal, werd deze in een hel geworpen, om vernietigd te worden door de ‘Verslindster’. Want alleen de rechtvaardige zielen, alleen de zondeloze, werden waardig geacht om het eeuwige leven te verdienen” (pagina’s 86-87).

Deze idee dat mensen in staat waren om hun verlosser-god te volgen in de hemel was een

centrale focus in de oude mysteriëngodsdienst. Browne vervolgt:

“De mens heeft waar ook ter wereld, in Mexico en IJsland, in Zululand en China, min of meer dezelfde vreemde aannames gedaan in een krampachtige poging om het raadsel van het bestaan op te lossen (...)”

“In heel vroege tijden floreerde deze opvatting niet alleen onder de Babyloniërs en Egyptenaren, maar ook onder de barbaarse stammen in en rondom Griekenland (...) Deze mysteriën waren afkomstig uit Thracië of van de andere kant van de zee, uit Egypte en Klein-Azië (...) Zij verkondigden dat er voor ieder mens, ongeacht hoe arm of hoe wrede hij was, een plaats is in de hemel. Alles wat men diende te doen, was ‘ingewijd’ te worden in de geheimen van de cultus (...), en dan zou behoud voor hem zeker zijn, en geen enkele bovenmatig slechte gewoonte en morele verdorvenheid zouden de poorten van het paradijs voor zijn ogen kunnen doen sluiten. Hij zou voor immer gered zijn” (pagina’s 96-99).

De mens heeft altijd al willen leven zonder ooit te hoeven sterven. Deze wereld, en alles wat zij te bieden heeft, heeft de mensheid nog nooit verveeld. Eeuwenlang heeft de mensheid gezocht naar veiligheid en geluk in de hoop dat men na het overlijden naar de hemel gaat. Helaas hebben te veel mensen geloofsovertuigingen aangehangen, waarvan niet bewezen kan worden dat deze waar zijn.

God alleen kent de antwoorden op de mysteriën van het leven en de dood, en Hij onthult deze in Zijn Woord, de Heilige Bijbel. In tegenstelling tot wat zo velen geloven, belooft God geen eeuwigheid in de hemel als beloning voor degenen die behouden zijn. Integendeel, Jezus zegt dat wie overwint met Hem zal regeren in het komende Koninkrijk van God, dat op aarde gevestigd zal worden wanneer Hij terugkeert (Openbaring 3:21; 5:10; 11:15). Uiteindelijk zullen zij het gehele universum en de geestelijke wereld beërven als mede-erfgenamen met Christus (vergelijk Romeinen 8:17; Hebreeën 1:1-2; 2:5-11; Openbaring 21:7).

Paulus' wens om "heen te gaan en bij Christus te zijn"

De apostel Paulus wijdde zijn leven aan het verkondigen van het Evangelie van het Koninkrijk van God (Handelingen 14:22; 19:8; 20:25; 28:23, 31). Als gevolg daarvan waren vervolging en mishandeling zijn deel, en verscheidene malen werd hij gevangen gezet.

Toen hij zijn brief aan de gemeente te Filippi schreef, stond hij in Rome onder huisarrest. Paulus wist dat de Romeinse regering de autoriteit had om gevangenen te doden. Paulus wist wat de toekomst wellicht brengen zou, of dit nou executie zou zijn aan de ene kant, of zijn vrijlating aan de andere kant.

In Filippenzen 1:23-24 schrijft hij over deze twee mogelijke uitkomsten: "Want ik word door deze twee gedrongen: ik heb de begeerte om heen te gaan en bij Christus te zijn, want dat is verreweg het beste, maar in het vlees te blijven is noodzakelijker voor u." Veel mensen nemen aan dat Paulus hier bedoelde dat hij geloofde dat zijn bewustzijn op het moment van zijn dood zijn lichaam zou verlaten om zich bij Christus in de hemel te voegen. Maar is dat werkelijk wat hij hier zegt?

Voordat we ons richten op wat dit gedeelte *wel* zegt, zullen we eerst bekijken wat er *niet* gezegd wordt. Dit gedeelte zegt *niet wanneer* of *waar* Paulus met Christus zou zijn als hij heen zou zijn gegaan. Ook is de terminologie van heengaan niet gebruikt met het oog op een geografisch gebeuren – zoals het vertrekken van de aarde om naar de hemel te gaan. Er is in deze twee verzen geen verwijzing naar de hemel te vinden. Een andere conclusie betekent eenvoudigweg dat men meer leest in de woorden van Paulus dan er staat. Paulus verwijst gewoon naar het heengaan uit dit huidige, fysieke leven – door het achter te laten als gevolg van de dood. Toen Paulus hier aan de Filippenzen schreef, worstelde hij als het ware met twee verlangens. Hij wilde dat zijn vleselijke leven voorbij was om met Christus te zijn, maar hij wilde ook bij Gods mensen blijven. In zijn tweede brief aan Timotheüs spreekt hij op dogmatische wijze over wat in het vooruitzicht ligt, in de wetenschap dat het einde van dit fysieke leven nabij was en hij klaar was voor dit vertrek: "Ik word immers reeds als een plengoffer uitgegoten en het tijdstip van mijn heengaan is aanstaande. Ik heb de goede

strijd gestreden. Ik heb de loop tot een einde gebracht. Ik heb het geloof behouden. Verder is voor mij weggelegd de krans van de rechtvaardigheid die de Heere, de rechtvaardige Rechter, mij op die dag geven zal. En niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning hebben liefgehad" (2 Timotheüs 4:6-8).

Paulus begreep dat hij zijn beloning *niet direct na de dood* zou ontvangen. Hij wist dat als hij ter dood gebracht zou worden, hij naar het graf zou gaan, en dat zijn overblijfselen daar zouden blijven tot het moment van zijn opstanding. In de wetenschap dat de doden geen gedachten hebben, begreep hij ook dat op het moment dat hij weer bij bewustzijn zou zijn, hij bij de terugkerende Messias, Jezus, zou zijn. Op dat moment van de opstanding zou hij zich, samen met de andere heiligen, bij Hem voegen.

Toen hij Timotheüs schreef, wist hij dat er voor hem een krans van de rechtvaardigheid was weggelegd, die hij zou ontvangen "op die dag" van Christus' verschijning – bij Jezus' tweede komst. Zoals Paulus opmerkte, zal Jezus die beloning voor Paulus met Zich meenemen. Paulus zal die *op dat moment* ontvangen, niet eerder, samen met alle anderen die bij Christus' wederkomst opgewekt zullen worden. In zijn beschrijving van deze opstanding legt Paulus aan de gemeente te Korinthe het volgende uit: "Zie, ik deel u een geheimenis mede. Allen zullen wij niet ontslapen, maar allen zullen wij veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, bij de laatste bazuin, want de bazuin zal klinken en de doden zullen onvergankelijk opgewekt worden en wij zullen veranderd worden" (1 Korinthe 15:51-52, NBG). Paulus wist dat hij zijn beloning – zijn verandering – zou ontvangen op het moment van Christus' wederkomst. Hij wist ook dat de dood vóór dat moment een "slaap" zou betekenen, een staat zonder bewustzijn, tot het moment van de opstanding. De periode tussen Paulus' dood tot aan zijn opstanding op hetzelfde moment als al Christus' volgelingen zal voor hem slechts een moment lijken te zijn. In het volgende moment van zijn bewustzijn zal hij bij Christus zijn, als een verheerlijkte zoon van God. Geen wonder dat Paulus, die het lijden van dit leven moe was, ernaar verlangde om heen te gaan en met Christus te zijn!

allemaal niet zo simpel. Volgens deze visie gaat het lichaam naar het graf, maar stijgt de ziel op naar de hemel.

De Westminster Confessie, geschreven in de 17e eeuw, stelt het volgende: "Het lichaam van de mens keert na het sterven weer tot het stof en ziet het verderf. Maar zijn ziel - die noch sterft noch slaapt - die een onsterfelijke substantie heeft, keert onmiddellijk weer tot God die haar gegeven heeft. De zielen van de rechtvaardigen, die dan in heiligheid volkomen gemaakt worden, worden in de hoogste hemelen ontvangen, waar zij het aangezicht van God in licht en heerlijkheid zullen aanschouwen en zullen

Voor veel mensen is de mogelijkheid om hun geliefden weer te zien het belangrijkste aspect van de hemel.

wachten op de volle verlossing van hun lichaam" (<http://www.kerkrecht.nl/sites/default/files/Westminster%20Confessie.pdf>).

Maar is dit concept in overeenstemming met de Bijbel? Stelt de Schrift inderdaad dat rechtvaardige mensen naar de hemel gaan als zij sterven?

Koning David van Israël, schrijver van vele Psalmen, die door God genoemd werd "een man naar Mijn hart" (Handelingen 13:22), ging na zijn sterven *niet* naar de hemel. Geïnspireerd door God zegt de apostel Petrus: "Mannenbroeders, het is mij toegestaan over de aartsvader David vrijuit tegen u te zeggen dat hij *én gestorven én begraven is*, en dat zijn graf tot op deze dag bij ons is" (Handelingen 2:29). Hij voegt er nog aan toe: "David is immers *niet* opgevaren naar de hemelen" (vers 34).

David wordt in Hebréeën 11:32 vermeld onder degenen die in het geloof gestorven zijn, zodat hij ook behoort tot de groep waarvan in vers 39 gezegd wordt: "Deze allen hebben, hoewel zij door het geloof een goed getuigenis van God gekregen hebben, *de vervulling van de belofte* niet verkregen."

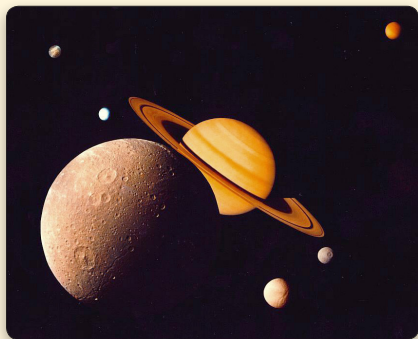
Het evangelie volgens Johannes, dat ongeveer 1000 jaar na Davids overlijden is geschreven, stelt: "En *niemand is opgevaren naar de hemel* dan Hij Die uit de hemel neergedaald is, namelijk de Zoon des mensen [Jezus Christus], Die in de hemel is" (Johannes 3:13).

Dit betekent dat Abraham, Mozes, David, de profeten en alle andere rechtvaardige mannen en vrouwen die geleefd hebben vóór de eerste komst

Ging Elia naar de hemel?

Een Bijbelse gebeurtenis die veel wordt aangehaald om het geloof te onderbouwen dat de rechtvaardigen naar de hemel gaan als zij sterven, heeft betrekking op de profeet Elia. Elia was een profeet van God in de negende eeuw voor Christus. De Bijbel meldt: "Zo voer Elia in een storm naar de hemel" (2 Koningen 2:11). Maar is dit strijdig met het getuigenis dat we vinden in het evangelie volgens Johannes, waar zo'n 900 jaar na het leven van Elia gesteld wordt dat "niemand is opgevaren naar de hemel dan Hij Die uit de hemel neergedaald is, namelijk de Zoon des mensen, Die in de hemel is" (Johannes 3:13)?

Hoe kunnen we deze schijnbare tegenstrijdigheid in de Bijbel uitleggen? Een nader

De Bijbel spreekt over drie "hemelen".

onderzoek laat zien dat de twee passages op eenvoudige wijze met elkaar in overeenstemming te brengen zijn.

Een zorgvuldige blik in de Bijbel laat zien dat er eigenlijk gesproken wordt over *drie* "hemelen". Eén ervan is Gods woning, de plaats waar Zijn troon zich bevindt en waar de opgestane Jezus thans is. De Bijbel zegt overigens over Christus, onze Hogepriester: "Zo'n Hogepriester hebben wij, Eén Die Zich heeft gezet aan de rechterhand van de troon van de Majesteit in de hemelen" (Hebreeën 8:1).

De hemel wordt ook uitdrukkelijk Gods

woning genoemd (Deuteronomium 26:15). De apostel Paulus noemt dit de "derde hemel" (2 Korinthe 12:2) – waarmee hij laat zien, zoals we al hadden opgemerkt, dat er nog twee andere hemelen zijn. Deze hemel wordt de "derde" genoemd, omdat deze zich in de geestelijke wereld boven de andere twee bevindt, welke zich in de fysieke wereld bevinden.

Een andere hemel die in de Bijbel genoemd wordt, en welke in afstand tot ons de tweede is, is wat wij noemen de ruimte. Het is het domein van de maan, de planeten, de kometen, de asteroiden, de zon en de sterren. David sprak hierover toen hij mijmerde over de ontzagwekkende grootheid van Gods schepping, die hij beschreef als "Uw hemel (...), het werk van Uw vingers, de maan en de sterren, die U hun plaats gegeven hebt" (Psalm 8:4). In sommige (Engelstalige) vertalingen wordt hier het meervoud van het woord hemel gebruikt. Veel schriftgedeelten spreken over "de sterren aan de *hemel*" (Genesis 26:4; Deuteronomium 1:10; 28:62; Jesaja 13:10).

Toch is er een andere hemel, de hemel die het dichtstbij is, die de lucht bevat die onze planeet omgeeft, bestaande uit zuurstof en andere gassen. Deze hemel – de atmosfeer van de aarde – wordt bedoeld in passages als Genesis 7:11-12, die de grote vloed in de tijd van Noach beschrijft: "De sluizen van de hemel (werden) opgezet. En er was regen op de aarde, veertig dagen en veertig nachten." De Bijbel noemt de vogels die boven ons vliegen ook wel "het gevogelte des hemels" (Job 35:11, NBG; Jeremia 16:4, NBG).

Om vast te kunnen stellen welke hemel in een Bijbelse passage bedoeld wordt, moeten we zorgvuldig kijken naar de context. Elia werd opgenomen in de lagere regionen van deze eerste, dichtstbij zijnde hemel – de atmosfeer van de aarde. Laten we eens kijken naar het bewijs hiervoor.

God had Elia al eerder verteld dat hij een man genaamd Elisa tot profeet moest zalven

als zijn opvolger (1 Koningen 19:16). Toen de twee mannen later samen onderweg waren, zei Elia tegen Elisa: "Vraag mij wat ik voor u doen zal, voordat ik van u weggenomen word" (2 Koningen 2:9). Dit leidde tot een discussie over Gods gift aan Elisa om hem in staat te stellen de rol van Elia te vervullen.

"Het gebeurde, terwijl zij al sprekend verdergingen, zie, dat er een vurige wagen met vurige paarden kwam, die tussen hen beiden scheiding maakte. Zo voer Elia in een storm naar de hemel" (vers 11). Elia was nu weggevoerd. De voormalige volgelingen en leerlingen van Elia dienden nu Elisa als hun nieuwe leider te zien. "Toen nu de leerling-profeten uit Jericho, die aan de overzijde waren, hem zagen, zeiden zij: De geest van Elia rust op Elisa. Zij kwamen hem tegemoet en bogen zich ter aarde voor hem neer" (2 Koningen 2:15).

Veel lezers nemen aan dat Elia op dat moment onsterfelijk was geworden en weggevoerd was naar de hemel waar God woont. Dit was niet het geval. De leerling-profeten wisten wel beter. Zij wisten dat de stormwind Elia eenvoudigweg verwijderd had en naar een andere locatie op aarde gebracht had. Zij zeiden tot Elisa: "Zie toch, er zijn bij uw dienaren vijftig dappere mannen. Laat hen toch uw meester gaan zoeken, of de Geest van de HEERE hem misschien niet heeft opgenomen en op een van de bergen of in een van de dalen geworpen heeft. Maar hij zei: Stuur hen niet" (2 Koningen 2:16).

De leerlingen maakten zich zorgen over Elia's veiligheid, zodat zij een groep van 50 mannen eropuit wilden sturen om hem te zoeken. De 50 mannen zochten drie dagen lang, maar vonden hem niet (2 Koningen 2:17).

Een andere passage bewijst tot slot ook dat Elia niet naar de hemel was weggevoerd om daar verder te leven. De Bijbel vermeldt dat Elia een brief heeft geschreven aan Jehoram, de koning van Juda, verscheidene jaren nadat hij door de stormwind was weggevoerd.

Let goed op de volgorde van de in de Bijbel voor ons opgeschreven gebeurtenissen.

Het laatste opgeschreven optreden van Elia waaraan een datum kan worden toegeschreven, vond plaats gedurende de regering van de Israëlitische koning Ahazia, toen Elia de koning vertelde dat hij zou sterven vanwege zijn zonden (2 Koningen 1:3, 17). Ahazia regeerde slechts ongeveer een jaar, omstreeks 850 voor Christus.

Elia's opname en vervanging door Elisa wordt vervolgens gemeld in het volgende hoofdstuk, 2 Koningen 2. Het verhaal gaat verder over gebeurtenissen uit Elisa's leven, waaronder een ontmoeting met Josafat, de koning van Juda (2 Koningen 3:11-14). Verscheidene jaren later volgde Jehoram, de zoon van Josafat, zijn vader op als koning van Juda, omstreeks 845 voor Christus (2 Koningen 8:16).

Jehoram bleek een slechte koning te zijn, die het land Juda zodanig leidde, dat het volk van God afvallig werd. Toen Jehoram een aantal jaren koning was (dit was enige jaren nadat Elia was weggevoerd), ontving Jehoram een brief *van Elia*, waarin de koning gewaarschuwd werd voor de vreselijke gevolgen vanwege zijn zonden.

Deze brief wordt genoemd in 2 Kronieken 21:12-15 en bewijst dat de profeet enige jaren nadat hij was weggevoerd in de stormwind en vervangen was door Elisa, nog in leven en op aarde was. God had Elisa uitgekozen als opvolger van de profeet Elia, en dus bracht hij Elia over naar een andere plaats, waar hij nog ten minste een aantal jaren verder leefde – zoals zijn brief aan Jehoram bewijst.

De Bijbel onthult ons niets over Elia's leven nadat hij deze brief had geschreven. Maar uiteindelijk stierf hij, net als de andere profeten en rechtvaardige mannen in het Oude Testament, die allen in het geloof stierven, zonder het eeuwige leven dat door God beloofd was, te hebben ontvangen (Hebreeën 11:39).

Het zorgvuldig lezen van de Geschriften laat zien dat Elia's wonderbaarlijke wegvogering in een vurige wagen inhield dat hij naar een andere locatie op aarde werd gebracht, niet naar een eeuwig leven in de hemel.

van Christus, *niet naar de hemel zijn gegaan*. Zij zijn net als David in een graf begraven.

Hoewel de overtuiging dat de ziel van een mens na het overlijden naar de hemel gaat door veel mensen te goeder trouw wordt aangehangen, kan deze *nergens in de Bijbel gevonden worden*. Deze overtuiging komt voort vanuit een onjuist begrip van de Schrift en verwarring over wat de Bijbel werkelijk leert over de opstanding.

Waarom een opstanding?

Theologen erkennen ronduit dat de Bijbel over een opstanding spreekt, ook al zijn ze er niet zeker van wat die opstanding inhoudt of wanneer deze plaatsvindt. De meest algemene visie is dat op het moment van de opstanding het lichaam opstaat om met de ziel in de hemel herenigd te worden. Maar zoals we al eerder gezien hebben, is het concept van de onsterfelijk-

heid van de ziel – de ziel die onafhankelijk van het lichaam zou bestaan – niet Bijbels. Dit concept vindt zijn herkomst in de heidense filosofie en traditie in plaats van bij de schrijvers van de Bijbel.

We zouden onszelf deze vraag kunnen stellen: als het waar zou zijn dat op het moment van de opstanding het lichaam opstaat om met de ziel in de hemel herenigd te worden, waarom zou God dit doen? Welk doel dient de opstanding dan? Waarom zou het lichaam dan eerst in het graf moeten blijven?

Als de rechtvaardigen direct na het overlijden naar de hemel gaan, waarom zou God dan niet het volledige wezen – ziel en lichaam – tegelijkertijd naar de hemel sturen in plaats van de ziel en het lichaam eeuwenlang gescheiden te houden? Of als we nog een stapje verder gaan: waarom is er überhaupt een opstanding nodig? Als de ziel onmiddellijk naar de hemel gaat, waarom zouden de lichamen dan nog tot leven gebracht moe-

Werd Henoeh naar de hemel gevoerd?

Sommige mensen menen dat Genesis 5:24 en Hebreëen 11:5 stellen dat God Henoeh naar de hemel haalde. Maar is dat werkelijk wat deze verzen zeggen?

Genesis 5:24 zegt ons dat "Henoeh wandelde met God, en hij was niet meer, want God nam hem weg". Hebreëen 11:5 voegt daar nog aan toe: "Door het geloof werd Henoeh weggenomen, opdat hij de dood niet zou zien. En hij werd niet gevonden, omdat God hem weggenomen had. Vóór zijn wegneming kreeg hij namelijk het getuigenis dat hij God behaagde."

Sommigen trekken hieruit onterecht de conclusie dat Henoeh naar de hemel werd gevoerd, maar merk op dat de Bijbel dit nergens zegt. De Bijbel zegt eenvoudigweg dat God "hem weggenomen had". Maar er staat niet bij *waar* hij naartoe genomen werd.

Jezus Christus zegt later, in het evangelie volgens Johannes, dat "de Schrift niet gebroken kan worden" (Johannes 10:35). Eén van de punten die Hij hier aan de orde stelt, is dat de ene passage in de Bijbel de andere niet kan tegenspreken.

Ditzelfde evangelie volgens Johannes omtrent een verbazingwekkend feit, dat zeer stellig is over dit punt: "En *niemand* is opgevaren naar de hemel *dan Hij Die uit de hemel*

neergedaald is, namelijk *de Zoon des mensen*, Die in de hemel is" (Johannes 3:13).

Het mag duidelijk zijn dat Jezus Christus de Enige Mens is, Die opgevaren is naar de hemel. De frase "Die in de hemel is" maakt duidelijk dat dit door de apostel Johannes geschreven is ná Christus' terugkeer naar de hemel.

Dus uit deze laat opgetekende stelling blijkt dat niemand – en dus ook Henoeh niet – opgevaren is naar de hemel.

We lezen later over Henochs lot in Hebreëen 11:5: "Door het geloof werd Henoeh weggenomen, *opdat hij de dood niet zou zien*. En *hij werd niet gevonden*, omdat God hem weggenomen had. Vóór zijn wegneming kreeg hij namelijk het getuigenis dat hij God behaagde". Het woord dat met "weggenomen" vertaald is, kan echter ook betekenen "overgebracht naar een andere plaats". De Herziene Statenvertaling geeft aan dat dit gebeurde "opdat hij de dood *niet zou zien*" – een betere vertaling dan "hij stierf niet", want we weten uit hetzelfde hoofdstuk in Hebreëen dat hij wel gestorven is.

Let op de opsomming die in vers 13 wordt gegeven van alle mannen en vrouwen van geloof, onder wie ook Henoeh viel: "*Deze allen zijn* in het geloof gestorven. Zij hebben

de vervulling van de beloften niet verkregen, maar hebben die vanuit de verte gezien en geloofd en begroet, en zij hebben beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren" (Hebreëen 11:13). Dus Henoeh is, net als alle anderen, wel degelijk gestorven.

Hoe kan het dan dat Henoeh naar een andere plaats is overgebracht, opdat hij de dood niet zou zien? God geeft ons niet alle details van wat er is gebeurd, maar een aantal scenario's is wel geopperd die niet in strijd zijn met het feit dat Henoeh is gestorven, zoals de Bijbel zegt.

Het zou kunnen zijn dat God Henoeh naar een andere plaats had gebracht om te voorkomen dat hij op een bepaald moment gedood zou worden – waarmee hij mogelijk beschermd werd tegen kwaadaardige vervolgers, die hem wilden doden omdat zijn aankondiging van het komende goddelijke oordeel hun niet aanstond (zie Judas 14-16). Op dezelfde wijze bracht God Elia en Filippus over naar andere plaatsen op aarde (zie 2 Koningen 2:11; Handelingen 8:39).

Aan de andere kant moeten we niet uit het oog verliezen dat Henoeh op voor die tijd jonge leeftijd stierf – op 365-jarige leeftijd, terwijl degenen die voor en na hem leefden ver in de 800 en 900 jaar oud werden. Vanwege dit gegeven speculeren sommigen dat God hem voortijdig "wegnam" uit het leven, zodat hij de resterende eeuwen van zijn leven niet

zou hoeven uitleven in een miserabele wereld (vergelijk Jesaja 57:1-2). Het volgende moment van zijn bewustzijn zal in de opstanding zijn. In dit geval zou "*opdat hij de dood niet zou zien*" verwijzen naar het ondergaan van het proces van het sterven – doordat zijn leven van het ene op het andere moment zou eindigen.

Maar er zijn ook anderen die de mogelijkheid dat Henoeh werd vervolgd in verband brengen met zijn sterven op jonge leeftijd, en zij concluderen daaruit dat Henoeh zou zijn vermoord – als martelaar vanwege zijn prediking. Dat Henoeh weggenomen is en niet gevonden werd, zou dan verwijzen naar het feit dat God zijn lichaam had weggenomen en begraven had – zoals met Mozes is gebeurd (Deuteronomium 34:5-6). Ook wordt de wegneming of overbrenging van Henoeh naar een andere plaats wel als iets totaal anders opgevat – namelijk als zijn geestelijke bekering, dus van een weg van zonde naar Gods weg van leven, zodat hij uiteindelijk niet de eeuwige dood in de poel van vuur zou hoeven ondergaan (vergelijk Kolossenzen 1:13; Johannes 8:51).

Nogmaals, we beschikken niet over voldoende details om exact te weten wat hier bedoeld is. Maar we weten wel dat Henoeh niet de dood heeft overgeslagen en naar de hemel is gegaan. Hij is gestorven, en geen enkel menselijk wezen is opgestegen naar de hemel dan Jezus Christus.

ten worden? Het onontkoombare feit is dat als het populaire geloof over de hemel waar is, er geen logische reden te bedenken is voor de opstanding.

Waarom zien we zo veel verwarring over hoe de opstanding te rijmen is met de traditionele visie op de hemel? Wellicht is het omdat er geen enkele onderbouwing voor het idee dat men na de dood naar de hemel gaat, in de Bijbel te vinden is!

Wat is het Koninkrijk der hemelen?

Veel mensen geloven dat zij naar de hemel gaan omdat Jezus herhaaldelijk sprak over het Koninkrijk der hemelen. In Mattheüs 5:3 bijvoorbeeld, waar Hij zegt: “Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.” Drie andere verzen in Mattheüs 5 verwijzen naar de rechtvaardigen die “het Koninkrijk der hemelen” zullen binnengaan; in totaal komt deze zinsnede 32 keer voor in het boek Mattheüs.

Maar opgemerkt dient te worden dat Mattheüs de enige Bijbelse schrijver is die de term *Koninkrijk der hemelen* gebruikt, en dat andere Bijbelse schrijvers de term *Koninkrijk van God* gebruiken – welke term 69 keer in het Nieuwe Testament voorkomt. Een vergelijking tussen de gebeurtenissen die in het boek Mattheüs worden beschreven en die welke worden beschreven door de andere schrijvers van de evangeliën, laat zien dat deze termen onderling uitwisselbaar zijn.

Bijvoorbeeld: Mattheüs 5:3 geeft Jezus’ woorden als volgt weer: “Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het *Koninkrijk der hemelen*.” Lukas geeft voor wat betreft deze zaligspreking Jezus’ woorden op de volgende wijze weer: “Zalig bent u, armen, want van u is het *Koninkrijk van God*” (Lukas 6:20).

En ditzelfde geldt voor Mattheüs 19:14, waar Jezus’ woorden luiden: “Laat de kinderen begaan en verhinder hen niet bij Mij te komen, want voor zodanigen is het Koninkrijk der hemelen”, terwijl zowel Lukas 18:16 en Markus 10:14 de term “Koninkrijk van God” gebruiken in plaats van “Koninkrijk der hemelen”. De andere voorbeelden kunt u vinden door Mattheüs 4:17 te vergelijken met Markus 1:14-15, Mattheüs 13:31 met Markus 4:30-31, en Mattheüs 19:23 met Lukas 18:24.

Waarom zijn er dan twee verschillende termen – “Koninkrijk der hemelen” en “Koninkrijk van God” – om één en hetzelfde te beschrijven?

Om dit te begrijpen, moeten we een belangrijk, cultureel gevoelig gebruik uit Christus’ tijd niet over het hoofd zien. Het was gebruikelijk om het onbedachtzame gebruik van het woord “God” te vermijden, uit gehoorzaamheid aan het derde van de Tien Geboden, welke het ijdel gebruiken van de naam van God verbood (Exodus 20:7). In plaats daarvan verving men dit woord met een ander woord, waarvan anderen zouden begrijpen dat dit verwees naar God.

Het lijkt erop dat ook Jezus Christus dit vaak deed. Toen Hij bijvoorbeeld vlak voor Zijn kruisiging uitgedaagd werd om onder ede te verklaren of Hij werkelijk de Zoon van God was, antwoordde Hij: “Gij hebt het gezegd. Doch Ik zeg u, van nu aan zult gij de Zoon des mensen zien, gezeten aan de rechterhand *der Macht* en komende op de wolken des hemels” (Mattheüs 26:64, NBG). Hier gebruikte Hij duidelijk “de Macht” als een synoniem voor God – en dit werd heel goed door de priesters en religieuze autoriteiten, die Hem wilden terechtstellen vanwege blasfemie, begrepen.

In de helft van de door Mattheüs weergegeven gebeurtenissen waar Jezus verwijst naar God de Vader, gebruikt Hij hiervoor een ander woord. Toen Hij sprak over het Koninkrijk van God, waar Zijn boodschap om draaide (Markus 1:14-15), gebruikt Hij daarvoor vrijwel altijd de term “Koninkrijk *der hemelen*”. Hij heeft het dan niet over een koninkrijk dat in de hemel bestond en waar gelovigen naartoe zouden gaan, maar Hij maakt dan gebruik van een term die synoniem was voor “Koninkrijk van God”, zoals duidelijk wordt uit hetgeen de andere schrijvers van het Nieuwe Testament hebben geschreven.

De andere schrijvers, die zich meer richtten tot een niet-Joods publiek in hun boeken, maakten gebruik van de term “Koninkrijk van God” om duidelijk te maken wat Jezus bedoelde. Christus’ gebruik van de frase “Koninkrijk der hemelen” betekent dus niet dat het Koninkrijk zich *in* de hemel bevindt, maar dat het van God is, Die Zelf in de hemel is. Tegelijkertijd is de term echter ook correct in die zin, dat dit Koninkrijk *vanuit* de hemel gevestigd zal worden – aangezien Jezus het Koninkrijk naar de aarde zal brengen vanuit de hemel, zoals we nog zullen zien.

Jezus’ volgelingen zullen zich bij Hem voegen op aarde

Jezus leerde Zijn discipelen niet dat zij de hemel als hun verblijfplaats te verwachten hadden. In plaats daarvan sprak Hij over een Koninkrijk dat God in de hemel toebehoort en dat *op aarde* zal worden gevestigd op het moment van Christus’ wederkomst. Leest u Jezus’ uitleg maar dat Hij zou komen om Zich bij Zijn volgelingen *op aarde* te voegen *bij Zijn wederkomst* – en niet dat zij met Hem in de hemel zouden gaan leven waar Hij op dit moment verblijft.

Na Jezus’ kruisiging en opstanding besteedde Hij 40 dagen aan het onderwijzen van Zijn discipelen aangaande het Koninkrijk van God (Handelingen 1:3). Hierna voegde Hij Zich bij Zijn Vader in de hemel. Let op de instructie die Zijn discipelen ontvingen nadat Hij ten hemel opgevaaren was:

“En nadat Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen terwijl zij het zagen, en een wolk onttrok Hem aan hun ogen. En toen zij, terwijl Hij van hen wegging, hun ogen naar de hemel gericht hielden, zie, twee mannen ston-

De dief aan het kruis

Toen Jezus Christus aan het kruis hing en stervende was, zei Hij tegen een veroordeelde crimineel die tegelijk met Hem gekruisigd was: "Voorwaar, zeg Ik u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn" (Lukas 23:43). Veel mensen denken dat Jezus de man ervan verzekerde dat hij op diezelfde dag nog met Hem naar de hemel zou gaan. Maar is dat werkelijk wat Hij bedoelde te zeggen?

De plaatsing van de komma na "u" en vóór "heden" lijkt dit zeker te impliceren. Maar als de komma wordt geplaatst ná het woord "heden" in plaats van ervoor, krijgt de zin een totaal andere betekenis: "Voorwaar, zeg Ik u heden, u zult met Mij in het paradijs zijn."

Geen interpunctie in de originele Bijbelteksten

We dienen ons te realiseren dat in de originele teksten van de Bijbel (het Nieuwe Testament in het Grieks en het Oude Testament in het Hebreeuws en voor een klein gedeelte het Aramees) geen gebruik gemaakt werd van interpunctie.

Dr. E.W. Bullinger legt dit in *The Companion Bible* uit: "Tot de negende eeuw treft men geen enkele moderne interpunctie [in Bijbelteksten] aan (...) De interpunctie in alle moderne edities van de Griekse tekst, en in alle versies die daarop zijn gebaseerd, is volledig het resultaat van *menselijke autoriteit*, en is voor het vaststellen of zelfs het beïnvloeden van de interpretatie van een enkele passage van generlei waarde" (1990, Appendix 94, pagina 136, nadruk in het origineel).

In de meeste gevallen hebben de vertalers en uitgevers van de Bijbel een geweldige, bewonderenswaardige prestatie geleverd door interpunctie toe te passen om zodoende de betekenis van de Schrift te verduidelijken. Maar dit is nu net een geval waar hun doctrinaire vooroordeel de betekenis van Christus' woorden helaas heeft vertroebeld. Door in Christus' woorden tot de stervende man een komma te plaatsen vóór "heden" in plaats van *erná*,

hebben ze Jezus iets laten zeggen wat nooit Zijn bedoeling is geweest.

We weten dit, omdat de Bijbel duidelijk zegt dat Jezus Zelf niet naar het paradijs of naar de hemel is gegaan op de dag dat Hij stierf! In plaats daarvan *stierf Hij en werd Hij in een graf begraven*. Let eens op de duidelijke uitspraak van Paulus in 1 Korinthe 15:3-4: "Want ik heb u ten eerste overgeleverd wat ik ook ontvangen heb, *dat Christus gestorven is voor onze zonden*, overeenkomstig de Schriften, en dat *Hij begraven is*, en dat *Hij opgewekt is op de derde dag*, overeenkomstig de Schriften."

Merk op wat Christus tegen Maria zei nadat Hij opgestaan was: "Houd Mij niet vast, want *Ik ben nog niet opgevaren naar Mijn Vader*" (Johannes 20:17). Een volle periode van drie dagen na Zijn dood zei Jezus Zelf uitdrukkelijk dat Hij nog niet naar de hemel was opgevaren.

Jezus had eerder al duidelijk gezegd dat Hij in het graf zou liggen gedurende drie dagen en drie nachten (Mattheüs 12:40). De Schriften zeggen nergens dat Zijn lichaam begraven was terwijl Zijn ziel ergens anders naartoe was gegaan.

Jezus stierf en werd begraven. Hij ging alleen naar het graf. En dus *kon* de stervende crimineel *niet* met Jezus in de hemel zijn geweest op diezelfde dag, omdat *Jezus Zelf daar op dat moment niet naartoe was gegaan*.

Als Jezus deze man niet vertelde dat hij op diezelfde dag nog in de hemel of het paradijs zou zijn, wat was dan de strekking van Jezus' woorden?

Een toekomstig koninkrijk en paradijs op aarde

Een fundamenteel principe voor gedegen Bijbelstudie is om zorgvuldig de context te onderzoeken. Let op de specifieke woorden die de man in zijn verzoek gebruikt: "Heere, denk aan mij, *als U in Uw Koninkrijk gekomen bent*" (Lukas 23:42). Merk op dat de dief met deze

woorden nergens uitdrukte dat hij verwachtte direct naar de hemel te gaan met Jezus op het moment dat zij zouden sterven.

Wellicht was hij al in enige mate op de hoogte van de aard van het Koninkrijk van God – dat het een letterlijk koninkrijk is dat op de aarde gevestigd zal worden door de Messias, zoals zo veel Joden in die tijd ook begrepen. Jezus Zelf had enige tijd daarvoor al een parabel verteld met het oog op het feit dat "zij dachten dat het Koninkrijk van God onmiddellijk zou aanbreken" (Lukas 19:11). Jezus onderwees Zijn discipelen ook om te bidden "Uw Koninkrijk kome" (Lukas 11:2). Dit Koninkrijk, zoals ook wordt uitgelegd in ons gratis boekje *Het Evangelie van het Koninkrijk*, is het Koninkrijk dat Jezus *op het moment van Zijn terugkeer zal vestigen op aarde*, en niet op een locatie in de hemel, waar we naartoe zouden gaan als we sterven.

Let ook op Jezus' antwoord aan de man: "(...) u (zult) met Mij in *het paradijs* zijn." Een juist begrip van de aard van het Bijbelse gebruik van de term *paradijs* is cruciaal om deze passage te begrijpen.

Het Griekse woord dat hier vertaald is met "paradijs", *paradeisos*, betekent een omheinde tuin of park. In de Septuaginta, een Griekse vertaling van het Oude Testament die in de tijd van Christus veelal gebruikt werd, werd ditzelfde woord gebruikt in verwijzingen naar de Hof van Eden. Het woord wordt behalve in Lukas 23 nog op slechts twee andere plaatsen in het Nieuwe Testament gebruikt. In beide gevallen verwijst het woord naar de plaats van Gods aanwezigheid.

In 2 Korinthe 12:2-4 beschrijft Paulus een visioen, waarin iemand "werd opgenomen in het paradijs". Paulus zegt dat dit paradijs in "de derde hemel" was – de plaats waar God verblijft.

Jezus zegt ons dat "de Boom des levens (...) midden in het paradijs van God staat" (Openbaring 2:7). Openbaring 22:2 legt uit dat de boom des levens in het Nieuwe Jeruzalem zal staan. God zal neerdalen *uit de hemel* met dit Nieuwe Jeruzalem (Openbaring 21:2-3) na de opstanding van de doden die in Openbaring 20 genoemd worden. Pas vanaf dat moment zal de

mens met God in dit paradijs verkeren.

Bovendien wordt het herstel van het land Israël dat zal plaatsvinden onder de komende regering van Christus in Jesaja 51:3 vergeleken met de Hof van Eden – wederom, *paradeisos* in de Septuagint.

Als we al deze schriftgedeelten naast elkaar leggen, zien we dat het paradijs waar Christus het over heeft en waar alle mensen met God in Zijn Koninkrijk zullen zijn, betrekking heeft op een *toekomstige tijd*.

Hoe weten we dat Christus dit heeft bedoeld?

Zoals we al eerder hebben opgemerkt, heeft Jezus duidelijk gezegd dat Hij gedurende drie dagen en nachten dood en begraven zou zijn, na welke periode Hij uitdrukkelijk tegen Maria zei dat Hij nog niet naar de hemel opgevaren was.

Sommige theologen en religieuze denominaties trachten aan Christus' gebruik van het woord paradijs een andere betekenis te geven door te zeggen dat dit verwees naar de plaats waar de rechtvaardige doden heen gingen in de tijd voordat Jezus was gekomen – een soort van tijdelijke "bewaarplaats" naast de hel, omdat de hemel nog niet beschikbaar was voor hen zolang Christus nog niet was opgevaren naar de hemel na Zijn overlijden en de weg nog niet had vrijgemaakt voor hen.

Dit concept is echter rechtstreeks afkomstig uit de heidense Griekse mythologie over het leven na de dood (de Elyzeese Velden als het gedeelte van de Griekse onderwereld voor goede mensen) en wordt door de Bijbel niet onderwezen. De opvatting dat de rechtvaardige doden uit de oudtestamentische tijden naar een plaats genaamd "paradijs" en later naar de hemel zouden gaan nadat Jezus was opgestaan, wordt ontkracht door de duidelijke uitspraken van de apostel Petrus in Handelingen 2:29 en 34 – bijna twee maanden na Christus' dood en opstanding – dat koning David "én gestorven én begraven is" en dat David "niet opgevaren (is) naar de hemelen".

Als we de relevante schriftgedeelten naast elkaar leggen, kunnen we de waarheid pas echt ontdekken. De dief, die een gewisse dood te wachten stond toen hij naast Jezus gekruisigd

werd (Lukas 23:39-41), was op zoek naar troost en zekerheid. En dat gaf Jezus hem door te zeggen: "Voorwaar, Ik zeg u heden, dat u met Mij in het paradijs zult zijn."

Het "paradijs" waarover Jezus sprak, was niet de hemel, maar een Hof van Eden-achtige wereld waarin de man zou opstaan volgens Gods plan – wat verderop in dit boekje nog besproken zal worden.

Hebreeuws idioom verloren gegaan in vertaling

Een deel van Zijn antwoord, namelijk "Voorwaar, ik zeg u heden" was een "veelvoorkomend Hebreeuws idioom (...) dat altijd gebruikt wordt voor zeer plechtige nadruk" (*The Companion Bible*, Appendix 173, pagina 172). Voorbeelden van deze Hebreeuwse zinsnede, waarbij woorden worden gebruikt die erg lijken op de woorden die Christus hier gebruikt, treft u aan in Deuteronomium 30:18 ("dan verkondig ik u heden dat u zeker zult omkomen") en Handelingen 20:26 ("Daarom verklaar ik u op deze dag: Als iemand ten onder gaat, ik heb er geen schuld aan", GNB).

Vele eeuwen later, toen de interpunctie in onze (Nederlandstalige) versies werd aan-

gebracht, werd Jezus' bedoeling verdraaid door de onjuiste plaatsing van de komma, en zodoende raakte ook deze Hebreeuwse wijze van spreken verborgen. (Sommige Bijbelvertalingen en referenties, waaronder de Rotherham Translation, *The Emphatic Diaglott*, The Concordant Literal New Testament en *A Critical Lexicon and Concordance to the English and Greek New Testament* herkennen dit Hebreeuwse idioom wel en plaatsen de interpunctie op de juiste plaats, namelijk achter het woord "heden".)

Concluderend kunnen we stellen dat Jezus nooit heeft gezegd of geïmpliceerd dat de stervende man op diezelfde dag nog in het paradijs of in de hemel zou zijn. Christus bemoedigde hem door hem plechtig te verzekeren dat er een tijd zou komen, in Gods komende Koninkrijk op aarde, wanneer de man zou worden opgewekt en Jezus weer zou zien.

Deze indrukwekkende gebeurtenis kan alleen dan op de juiste wijze begrepen worden als we het tijdschema van Gods plan van behoud en de beloofde opstandingen die in de Bijbel beschreven worden, bevatten. Dit wordt in het volgende hoofdstuk van dit boekje nader uitgewerkt.

den bij hen in witte kleding, die ook zeiden: Galilese mannen, waarom staat u omhoog te kijken naar de hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze terugkomen als u Hem naar de hemel hebt zien gaan" (Handelingen 1:9-11).

Jezus spreekt herhaaldelijk over Zijn terugkeer om het Koninkrijk van God op aarde te vestigen (Mattheüs 25:31-34; Lukas 21:27-31). Hij zal terugkeren naar de aarde en hier Zijn Koninkrijk vestigen – niet in de hemel. In wat het "Onze Vader" wordt genoemd, draagt Hij Zijn volgelingen op te bidden "Uw Koninkrijk kome" (Mattheüs 6:10; Lukas 11:2). Dat koninkrijk is het ware doel van elke christen (Mattheüs 6:33); we dienen te bidden dat het komt.

In Lukas 19:12 spreekt Jezus over Zichzelf in een parabel, waarbij Hij Zichzelf vergelijkt met "een zeker mens van hoge geboorte (die) reisde naar een ver land om voor zich een koninkrijk in ontvangst te nemen en daarna terug te keren". Het "verre land" is Zijn Vaders woonplaats, die in de hemel is. Jezus zal het Koninkrijk van God naar de aarde brengen op

het moment van Zijn terugkeer. (Om nog beter te begrijpen wat de Schrift leert over het Koninkrijk van God kunt u een gratis exemplaar van ons boekje *Het Evangelie van het Koninkrijk* aanvragen of downloaden via onze website.)

Zijn er in de hemel geredde menselijke wezens?

In Openbaring 19:1 zegt de apostel Johannes over wat hij in een geestelijk visioen had meegemaakt: "En hierna hoorde ik een luide stem van een grote menigte in de hemel zeggen: Halleluja, de zaligheid, de heerlijkheid, de eer en de kracht zij aan de Heere, onze God."

Is de hier genoemde grote menigte die God aanbidt, een grote groep geredde menselijke wezens, die nu in de hemel leeft? Zijn er ooit menselijke wezens naar de hemel gegaan?

Volgens de algemeen verbreide leer gaan christenen nadat zij sterven direct naar de hemel, waar zij voor eeuwig hun verblijfplaats zullen hebben. Maar is dit onderwijs in de Bijbel terug te vinden?

Om de waarheid over enig Bijbels onderwijs te kunnen begrijpen, dienen we *alle* passages over dit onderwerp erbij te betrekken. Als we dat doen, zal de waarheid meestal wel duidelijk worden. We moeten ook éérst kijken naar duidelijke, Bijbelse uitspraken en schriftgedeelten, en op basis daarvan de betekenis van de minder duidelijke uitspraken en schriftgedeelten trachten te begrijpen.

Eén zo'n duidelijke uitspraak treffen we aan in Johannes 3:13: "*En niemand is opgevaren naar de hemel* dan Hij Die uit de hemel neergedaald is, namelijk de Zoon des mensen [Jezus Christus], Die in de hemel is."

Johannes schreef deze woorden tientallen jaren na Christus' overlijden en hemelvaart op – na het overlijden van vele van Christus' volgelingen – en toch bevestigde hij dat *niemand anders dan Jezus* naar de hemel was gegaan.

Wiens stemmen waren het dan die Johannes gehoord zou kunnen hebben toen hij in het boek Openbaring opschreef wat hij had gezien

en gehoord? Hij verwijst op vele plaatsen in dit Bijbelboek naar stemmen. Laten we in het bijzonder eens kijken naar het volgende schriftgedeelte:

"En ik zag, en hoorde een geluid van vele engelen rondom de troon, van de dieren en van de ouderlingen. En hun aantal bedroeg tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen. En zij zeiden met luide stem: Het Lam Dat geslacht is, is het waard om de kracht te ontvangen, en rijkdom, wijsheid, sterkte, eer, heerlijkheid en dankzegging" (Openbaring 5:11-12). Er zijn dus minstens honderden miljoenen engelen, en de stemmen uit Openbaring 19 zouden dus heel goed die van hen kunnen zijn.

Daarnaast dienen we niet te vergeten dat Johannes in het boek Openbaring een visioen ontving over de toekomst – waarbij hetgeen in Openbaring 19 beschreven wordt, betrekking heeft op de gebeurtenissen op het moment van Christus' wederkomst en de opstanding van Zijn volgelingen. Dus zelfs als vers 1 zou verwijzen naar de geredde menselijke wezens die voor God verschijnen in de hemel en Hem op dat moment loven (vlak na hun opstanding), dan wil dat nog niet zeggen dat zij dat op dít moment ook doen.

Inderdaad, degenen die gestorven zijn, zijn nog steeds dood en in het graf – zonder enig bewustzijn en niet in staat om God te loven (Psalm 6:6; 30:10; Jesaja 38:18). Zoals we hebben gezien, laat de Schrift zien dat geen enkel menselijk wezen met uitzondering van Jezus Christus, ooit de hemel is binnengegaan, en dat is ook nu nog het geval. De stemmen waarnaar wordt verwezen in Openbaring 19 kunnen daarom niet zijn van geredde menselijke wezens die nu in de hemel zouden zijn.

Onze eeuwige verblijfplaats zal hier zijn

Eén oudtestamentische profetie is zó specifiek over Jezus' terugkeer, dat deze ons vertelt *waar* Hij precies zal weerkeren op aarde om Zijn Koninkrijk te vestigen:

“Op die dag zullen Zijn voeten staan op de Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt, ten oosten ervan (...) De HEERE zal Koning worden over heel de aarde” (Zacharia 14:4, 9).

De beschrijving in het boek Handelingen betreffende de hemelvaart van Jezus vertelt ons dat Hij voor de laatste maal met Zijn discipelen sprak op de Olijfberg, en van deze zelfde berg steeg Hij op in de wolken en werd aan hun ogen onttrokken. Hij zal naar dezelfde berg terugkeren om Zijn regering in het Koninkrijk van God te beginnen.

Herinnert u zich nog dat Jezus in Mattheüs 5:3 zei dat de armen van geest, de nederigen, het Koninkrijk der hemelen zouden beërven? En dat Jezus slechts twee verzen later, in vers 5, zei: “Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.” Hoe kunnen we deze twee uitspraken met elkaar in overeenstemming brengen? Door te begrijpen dat het Koninkrijk der hemelen, het Koninkrijk van God, op aarde gevestigd zal worden.

Dit vers en vele andere verzen beschrijven dat de heiligen *op aarde* zullen regeren in Gods Koninkrijk. Openbaring 5:10, dat gaat over de opgestane heiligen, zegt bijvoorbeeld: “En Gij hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en zij zullen als koningen heersen op de aarde” (NBG).

En daarna, zo blijkt uit Openbaring 21 en 22, zullen God de Vader en de hemelse stad van God, het Nieuwe Jeruzalem, neerdalen op aarde, die dan geheel nieuw zal zijn. De aarde zal dan de plaats van Gods troon zijn. En het bekeerde deel van de mensen, die dan verheerlijkt zullen zijn, zullen eeuwig met Hem zijn.

We zullen dan echter niet alleen tot de aarde beperkt zijn, maar we zullen het gehele universum en de geestelijke wereld beërven als mede-erfgenamen met Jezus. Deze wonderbaarlijke waarheid wordt uitgelegd in ons gratis boekje *Wat is uw bestemming?* Vraag uw gratis exemplaar van dit boekje aan of download deze van onze website.

De beloning voor de heiligen is eeuwig leven in het Koninkrijk van God. Dit zal gegeven worden op het moment van Christus' terugkeer, maar we hebben al gezien dat Jezus *op aarde* in plaats van in de hemel zal regeren met Zijn trouwe volgelingen. En uiteindelijk zal zelfs God de Vader *hier* verblijven met degenen die behoud ontvangen hebben. De glorieuze toekomst die God voor ons heeft voorbereid, gaat onze menselijke dromen over het leven in de hemel ver te boven!

De opstanding: Gods belofte van leven na de dood

“**A**ls een man gestorven is, zal hij dan weer levend worden?” (Job 14:14). Deze vraag heeft vele mensen beziggehouden, vanaf de oudheid tot nu toe. God inspireerde de patriarch Job in de Bijbel niet alleen om deze belangrijke vraag te stellen, maar ook om ons het antwoord te geven. In antwoord aan God zegt Job: “Alle dagen van mijn harde strijd zal ik wachten, tot mijn verandering komt. U zult roepen, en ik zal U antwoorden; U zult verlangen naar het werk van Uw handen” (Job 14:14-15, NKJV, eigen vertaling). Job bevestigde dat de overledenen opnieuw tot leven zouden komen als gevolg van een opstanding.

Andere passages in het Oude Testament bevestigen de opstanding eveneens. Daniël 12:2 profeteert bijvoorbeeld over een toekomstige tijd wanneer “velen van *hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken (...)*”.

Maar de weg die tot het eeuwige leven leidt, werd in die tijd niet volledig begrepen. Daarvoor moest Christus nog komen en de waarheid volledig openbaren. Jezus zegt: “Ik ben de Opstanding en het Leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al was hij gestorven” (Johannes 11:25). Door Christus kunnen wij opstaan uit de dood. “Want zoals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden” (1 Korinthe 15:22).

Laten we het onderwerp van de opstanding eens aan een nader onderzoek onderwerpen. Wat betekent dit onderwijs voor u en mij? En wie zullen er opstaan, en wanneer?

Méer dan een sprankje hoop

De leer aangaande het goede nieuws van de opstanding – namelijk dat de mens kan ontkomen aan de macht van het graf – onderscheidde het christendom van andere religies en filosofieën uit de eerste eeuw. Onder Joodse sekten was het idee van een opstanding een controversieel onderwerp. Sommigen ontkenden dogmatisch dat de overledenen zouden opstaan, terwijl anderen er juist van overtuigd waren (Handelingen 23:8).

De Joodse wereld waarin Jezus leefde, was sterk beïnvloed door de cultuur van twee rijken – het Griekse en het Romeinse – die gedurende ver-

scheidene eeuwen, na elkaar, in dat gebied hadden geheerst. De Griekse en Romeinse religies kenden weinig hoop voor de doden.

“Volgens het oude Griekse geloof en de Romeinse tegenhanger ervan leefde na de dood de lichaamloze ziel in een miserabel, schemerig bestaan (...) Verdriet, stilte en hopeloosheid leken het leven na de dood te beheersen (...) De dood was voor de mensen in die tijd de grootste ramp” (J.B. Phillips, *Ring of Truth: A Translator's Testimony*, 1967, pagina's 40-41).

De *New Bible Dictionary* bevestigt het sombere vooruitzicht van die tijd en zegt dat de opstanding van Christus de mens méér dan een sprankje hoop verschaft. “Het meest opzienbarende kenmerk van de vroegste christelijke prediking was de nadruk op de opstanding. De eerste predikers waren ervan overtuigd dat Christus was opgestaan, en waren er bijgevolg van overtuigd dat de gelovigen te zijner tijd eveneens zouden opstaan. Dit onderscheidde hen van alle andere leraren uit de oude wereld (...) Het is duidelijk dat de opstanding van het allergrootste belang is voor het christelijke geloof” (1996, pagina 1010, “Resurrection”).

Een waarheid die het begin van de Kerk inluidde

De opwindende waarheid over de opstanding van Jezus de Messias luidde het begin in van de nieuwtestamentische Kerk. De apostel Petrus verkondigde op de dag waarop de Kerk werd gesticht het goede nieuws, zoals te lezen is in Handelingen 2:

“Israëlitische mannen, luister naar deze woorden: Jezus de Nazarener, een Man Die u van Godswege aangewezen is door krachten, wonderen en tekenen, die God in uw midden door Hem gedaan heeft, zoals u ook zelf weet, deze Jezus, Die overeenkomstig het vastgestelde raadsbesluit en de voorkennis van God overgegeven is, hebt u gevangengenomen en door de handen van onrechtvaardigen aan het kruis gespijkerd en gedood. *God heeft Hem echter doen opstaan* door de weeën van de dood te ontbinden, omdat het niet mogelijk was dat Hij daardoor vastgehouden zou worden” (Handelingen 2:22-24).

Het nieuws over de opstanding van Jezus van Nazareth verspreidde zich als een schokgolf door het land. Jezus' discipelen werden tot actie aangespoord en begonnen vol overtuiging te prediken. Wat eerst werd beschouwd als een groep afvallige Joden groeide weldra uit tot een blakende Kerk.

In het begin nam de Kerk met duizenden toe (Handelingen 2:41; 4:4). De jonge Kerk verspreidde hoop – hoop op eeuwig leven door de opstanding.

De discipelen onderwezen onder inspiratie van God dat ieder die Jezus als zijn persoonlijke Verlosser aanvaardde, zich bekeerde, zich liet dopen en de Heilige Geest ontving, zou worden opgewekt (vergelijk Handelingen 2:38; Romeinen 8:11).

De opstanding die de discipelen verwachtten, was niet een of ander ondermaats namaak-leven, zoals de Grieken en Romeinen dachten dat de doden in het graf zouden ervaren. De discipelen waren geroepen om “het echte leven te verwerven” (1 Timotheüs 6:19, GNB).

Jezus had hun vóór Zijn kruisiging verteld: “Want ik leef en ook jullie zullen leven” (Johannes 14:19, NBV). Jezus deelde aan Zijn discipelen ook Zijn bedoeling met de hele mensheid mee: “Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed hebben” (Johannes 10:10). Hoewel we in dit leven al

Veel mensen zijn, net als de mensen in de oudheid, bezorgd over de dood. De waarheid over de opstanding die door Gods Woord wordt verkondigd, kan de bezorgdheid en hopeloosheid, die inherent is aan elke benadering die God buitensluit, teniet doen.

de overvloed mogen ervaren waarover Christus sprak, zal de ware betekenis van Zijn woorden toch pas werkelijkheid worden bij de opstanding uit de dood.

De opstanding geeft het leven betekenis

De wereld hield er in de eerste eeuw uiteenlopende ideeën op na betreffende het leven na de dood. Heidense filosofieën hadden het begrip van de meeste mensen vertroebeld.

Onze situatie is daarmee te vergelijken. In de Westerse wereld gelooft een aanzienlijk aantal mensen dat er niets is na het graf. Atheïsme en agnosticisme hebben hun sporen nagelaten. De wereld moet de oorspronkelijke opstandingsboodschap van Christus en de discipelen te horen krijgen en begrijpen.

Veel mensen zijn, net als de mensen in de oudheid, bezorgd over de dood. De waarheid over de opstanding die door Gods Woord wordt verkondigd, kan de bezorgdheid en hopeloosheid, die inherent is aan elke benadering die God buitensluit, teniet doen.

Paulus spreekt over de terugkeer van Christus en de daarmee gepaard gaande opstanding van de heiligen, en hij moedigt gelovigen aan: “Troost

elkaar met deze woorden” (1 Thessalonicenzen 4:18). De waarheid over de opstanding verschaft troost met betrekking tot onze natuurlijke bezorgdheid over de dood.

De opstanding: historisch feit

Waarom zouden we moeten geloven in een opstanding uit de dood? Vanwege het feit van de opstanding van Christus, in Wiens voetspoor wij volgen! Zijn opstanding is een *feit* dat zowel door de Bijbel als de geschiedschrijving bevestigd is.

Nadat Jezus was gekruisigd en in het graf was gelegd, verdween Jezus' lichaam, en zelfs Zijn vijanden, die Zijn opstanding trachtten te weerleggen, konden het lege graf niet verklaren. Jezus' opstanding is door vele getuigen bevestigd – waaronder een verschijning aan 500 mensen tegelijkertijd (1 Korinthe 15:6). Petrus, die namens alle apostelen sprak, verkondigde triomfantelijk: “Wij zijn Zijn *getuigen* van deze dingen” – namelijk van het feit dat “de God van onze vaders *heeft Jezus opgewekt*” (Handelingen 5:30-32).

Jaren later zei Paulus min of meer hetzelfde over Jezus, namelijk: “God heeft Hem uit de doden opgewekt; en *Hij is gedurende vele dagen verschenen* aan hen die met Hem opgegaan waren van Galilea naar Jeruzalem en die nu *Zijn getuigen* zijn bij het volk” (Handelingen 13:30-31).

De apostelen en andere leden van de vroege Kerk hebben hun leven voor deze waarheid gegeven als gewillige martelaren – want zij wisten met zekerheid dat dit de waarheid was.

Ieder in zijn eigen rangorde

Het feit dat Jezus was opgestaan als voorloper van de toekomstige opstanding van Zijn volgelingen, wordt door veel Bijbellezers begrepen. Wat echter niet zo duidelijk is voor velen, is dat de Bijbel *meer dan één* toekomstige opstanding beschrijft.

In 1 Korinthe 15 schrijft Paulus: “Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden en is de *Eersteling* geworden van hen die ontslapen zijn (...) Want zoals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus *allen* levend gemaakt worden. *Ieder echter in zijn eigen orde*: Christus als Eersteling, daarna wie van Christus zijn, bij Zijn komst. Daarna komt het einde, wanneer Hij het koningschap aan God en de Vader heeft overgegeven” (1 Korinthe 15:20-24).

De verwijzing naar Eersteling geeft aan dat er nog meer zullen volgen – Jezus wordt hier gevolgd door degenen die van Hem zijn bij Zijn wederkomst. Paulus vermeldt duidelijk dat God een bepaalde volgorde in Zijn plan heeft aangebracht waarin Hij iedereen – “allen”, zoals er staat – in een opstanding zal laten opstaan. En deze volgorde geeft aan dat niet iedereen *op hetzelfde moment* zal worden opgewekt.

Merk op dat Jezus hier de Eersteling genoemd wordt. Maar Zijn volgelingen worden elders in de Bijbel zelf ook eerstelingen genoemd – en eerstgeborenen (Jakobus 1:18; Openbaring 14:4; Hebreeën 12:23). Christus is dus de Eerste van de eerstelingen. Dat impliceert dat er nog altijd anderen zullen volgen als ‘tweedelingen’ – namelijk bij “het einde”, zoals we in 1 Korinthe 15:24 konden lezen. En andere schriftgedeelten bevestigen dit, zoals we nog zullen zien.

Degenen die geloven dat mensen naar de hemel of naar de hel gaan na de dood, maken zich zorgen over de aanwijzingen die zij in de Schrift zien dat naar verhouding slechts weinigen behouden zullen worden. Zij baseren deze aanname veelal op passages als Mattheüs 7:13-14: “Ga binnen door de nauwe poort, want wijd is de poort en breed is de weg die naar het verderf leidt, en velen zijn er die daardoor naar binnen gaan; maar de poort is nauw en de weg is smal die naar het leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden.”

In deze verzen legt Jezus uit wat er “in de tegenwoordige slechte wereld” gebeurt (Galaten 1:4), waarin God niet iedereen roept om *nu* al bekeerd te worden. We lezen in Openbaring 12:9 dat Satan “de hele wereld misleidt”. Johannes schrijft: “Wij weten dat wij uit God zijn en dat de hele wereld in het boze ligt” (1 Johannes 5:19).

De mensheid is als geheel misleid – *althans voorlopig*. Jezus zegt: “Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekt; en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag” (Johannes 6:44). Jezus geeft daarmee ondubbelzinnig aan dat slechts bepaalde mensen deel zullen hebben aan de opstanding waaraan Hij hier refereert – namelijk degenen die speciaal door God geroepen zijn. De Bijbel leert dat in het huidige tijdperk – het tijdperk dat aan de wederkomst van Christus voorafgaat – God slechts een kleine groep mensen roept om Zijn Koninkrijk binnen te gaan en er deel aan te hebben.

“Dit is de eerste opstanding”

De toekomstige opstanding van degenen die nu, in dit tijdperk, geroepen zijn, wordt verder beschreven in hoofdstuk 20 van Openbaring.

Laten we lezen hoe Johannes die opstanding beschrijft: “En ik zag tronen, en zij gingen daarop zitten, en het oordeel werd hun gegeven. En ik zag de zielen van hen die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die het beest en zijn beeld niet hadden aangebeden, die het merkteken niet ontvangen hadden op hun voorhoofd en op hun hand. *En zij werden weer levend en gingen als koningen regeren met Christus, duizend jaar lang*. Maar de overigen van de doden werden niet weer levend, totdat de duizend jaar tot een einde gekomen waren. *Dit is de eerste opstanding.*”

“Zalig en heilig is hij die deel heeft aan de eerste opstanding. Over hen heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en van Christus zijn, en zij zullen met Hem als koningen regeren, duizend jaar lang” (Openbaring 20:4-6). Merk op dat sommigen aan het begin van de duizendjarige regeringsperiode van Christus worden opgewekt – op het moment van “de eerste opstanding”. De mensen in deze opstanding van de trouwe volgelingen zullen tot onsterfelijkheid worden opgewekt en met Hem regeren; zij zullen nimmer meer sterven vanaf dat moment.

Maar merk ook op dat het gebruik van de term *eerste opstanding* laat zien dat er nog minstens één opstanding moet volgen!

Er volgt **nóg** een opstanding

Zoals we kunnen zien legt deze passage uit: “De *overigen* van de doden werden niet weer levend, totdat de duizend jaar tot een einde gekomen waren.” Het is duidelijk dat er nog een andere opstanding zal zijn 1000 jaar *na* de eerste, en dat in deze opstanding *anderen* de mogelijkheid zullen krijgen om behoud te ontvangen.

Zij zullen geroepen worden om Gods waarheid en Zijn plan te gaan begrijpen in een periode waarnaar soms wordt verwezen als het “grote witte troonoordeel” (vers 11).

Deze periode van oordeel wordt verder beschreven in vers 12: “En ik zag de doden, klein en groot, voor God staan. En de boeken werden geopend en nog een ander boek werd geopend, namelijk het boek des levens. En de doden werden geoordeeld overeenkomstig wat in de boeken geschreven stond, naar hun werken.”

Degenen die op dat moment opstaan, hebben nooit volledig Gods waarheid begrepen. Vergeet namelijk niet dat *de meerderheid van alle mensen die ooit geleefd hebben Gods waarheid zelfs nog nooit gehoord heeft*. In plaats van deze mensen te veroordelen tot een eeuwig lijden in een vurige hel is de God van de Bijbel vol troost en bemoediging. Hij zal de mogelijkheid tot eeuwig leven geven aan *alle mensen* – aan relatief weinig mensen in dit tijdperk, maar aan miljarden mensen in de komende tweede of algemene opstanding.

Dit oordeel omvat veel meer dan een definitieve beslissing tot een beloning of een veroordeling. Dit oordeel is een *proces*, dat een periode in beslag neemt voordat een definitieve beslissing wordt gegeven. Het verstand van degenen die in deze opstanding weer worden opgewekt tot een tijdelijk, fysiek leven (zie Ezechiël 37:1-14), zal voor de *eerste* keer geopend worden om de waarheid over Gods plan te begrijpen. Zij zullen de gelegenheid krijgen om te beslissen of zij al dan niet Gods instructie willen aanvaarden en volgen.

Nadat zij de waarheid hebben leren kennen, zullen zij geoordeeld worden op basis van hun respons op hun nieuwe begrip. Velen zullen die waarheid aanvaarden, zich bekeren en Gods gift van eeuwig leven ontvangen – en zij zullen zich voegen bij degenen die in de eerste opstanding al onsterfelijk zijn geworden.

Voorgaande generaties zullen tezamen opgewekt worden

Jezus Zelf sprak ook van deze periode van de tweede opstanding toen Hij zei dat zelfs de zondaars van de reeds lang geleden vernietigde stad Sodom de mogelijkheid zouden krijgen om zich te bekeren tijdens een toekomstige periode van oordeel. Toen Hij Zijn discipelen eropuit stuurde om het Evangelie te gaan prediken (Mattheüs 10:9-14), zei Hij hun dat sommige mensen hun boodschap niet zouden willen aanvaarden. Van deze mensen

Jezus zei dat de al lang geleden overleden mensen uit de oude Assyrische stad Nineve en de Bijbelse “koningin van het Zuiden” uit de tijd van Salomo zullen opstaan samen met degenen van Christus’ generatie.

zei Jezus: “Voorwaar, Ik zeg u: Het zal voor het land van Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn op de dag van het oordeel dan voor die stad” (vers 15).

Dat er sprake is van ruimte voor tolerantie voor Sodom en Gomorra op die dag, laat zien dat zij de mogelijkheid krijgen om zich te bekeren en Gods Koninkrijk binnen te gaan. De reden hiervoor is dat toen zij nog leefden, zij ofwel nooit de gelegenheid hebben gehad om God of Zijn manier van leven te leren kennen, ofwel nooit volledig begrepen hebben wat zij hebben gehoord. De tijd van hun roeping en oordeel *is nog in de toekomst*. Dit is niet een *tweede* kans op behoud, zoals sommigen menen. Integendeel, dit zal hun *eerste* kans zijn – hun eerste mogelijkheid om te handelen op basis van een juist begrip van Gods waarheid.

In een vergelijkbaar voorbeeld zei Jezus dat de al lang geleden overleden mensen uit de oude Assyrische stad Nineve en de Bijbelse “koningin van het Zuiden” uit de tijd van Salomo “zullen opstaan in het oordeel”

samen met degenen van Christus' generatie (Mattheüs 12:41-42). De mensen uit die generaties leefden vele eeuwen daarvoor en zijn gestorven zonder dat zij ooit de ware God of Zijn plan om eeuwig leven te schenken door Zijn Zoon Jezus de Messias hebben begrepen.

God is vol genade voor álle mensen en Hij zal behoud aanbieden aan allen die door de eeuwen heen ooit geleefd hebben en gestorven zijn zonder dat zij Hem ooit wérkelijk hebben leren kennen. De Bijbel leert ons dat God niemand voortrekt (Handelingen 10:34; Romeinen 2:11). Hij roept allen, op het moment dat voor ieder het meest geschikt is, en uiteindelijk zullen allen dezelfde fantastische gelegenheid krijgen om Zijn gift van genade te ontvangen.

Bewijs van een derde opstanding

Andere schriftgedeelten laten zien dat een derde groep, de goddelozen die God en Zijn manier van leven weigeren te aanvaarden, zal worden opgewekt vlak voor de definitieve vernietiging in de poel van vuur.

Jezus legde uit dat sommigen opzettelijk en bewust Gods waarheid en geestelijke begrip verachten. Deze individuen, zo zei Hij, zullen geen vergeving ontvangen “niet in deze eeuw, en ook niet in de komende” (Mattheüs 12:31-32).

Toch zullen “*allen* die in de graven zijn, Zijn stem (...) horen, en zij zullen eruitgaan” (Johannes 5:28-29). Ook degenen die geen vergeving zullen ontvangen, zullen opgewekt worden uit de dood.

Deze groep zal bestaan uit degenen die bewust Gods manier van leven hebben verworpen, zelfs nadat zij “eens verlicht zijn geweest, die de hemelse gave geproefd hebben en deelgenoot zijn geworden van de Heilige Geest” (Hebreeë 6:4-6).

Van zo iemand wordt gezegd dat omdat hij “de Zoon van God vertrapt heeft en het bloed van het verbond, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht heeft en de Geest van de genade gesmaad heeft”, er voor hem “geen slachtoffer voor de zonden meer (overblijft), maar slechts een verschrikkelijke verwachting van oordeel en verzengend vuur, dat de tegenstanders zal verslinden” (Hebreeë 10:26-29).

Zoals we al eerder zagen, heeft God onthuld dat het uiteindelijke lot van de onverbeterlijke goddeloze mensen is dat zij volledig verbrand zullen worden: “Want zie, die dag komt, brandend als een oven. Dan zullen alle hoogmoedigen en allen die goddeloosheid doen, stoppels worden. En de dag die komt, zal ze in vlam zetten, zegt de HEERE van de legermachten, Die van hen wortel noch tak zal overlaten” (Maleachi 4:1).

Dit zal het einde zijn voor degenen die koppig hebben geweigerd of zullen hebben geweigerd om zich te bekeren van hun eigen rebellie ondanks alle mogelijkheden die God hun heeft gegeven. Zij zullen ver-

nietigd worden in de poel van vuur, en sterven in “de tweede dood”, van waaruit geen opstanding mogelijk is (Openbaring 20:13-14; 21:8).

Er wordt ons zelfs gezegd dat de dood zelf en het rijk van de dood (het graf) vernietigd zullen worden in dit vuur (Openbaring 20:14). Dat komt doordat het oordeel van God dan volledig zal zijn. Degenen die dan behouden zijn, zullen nooit meer angst voor de dood hoeven te hebben. Paulus' woorden in 1 Korinthe 15:26 zullen dan werkelijkheid worden: “De laatste vijand die tenietgedaan wordt, is de dood.”

Uw ontzagwekkende toekomst

Wat betekenen al deze Bijbelse waarheden voor ons? Waar staan wij? Zoals we hebben gezien lopen de diverse meningen van mensen met betrekking tot de hemel en de hel uiteen en beslaan een ruim – en verwarrend – spectrum. Maar er is een ding waarover we het allemaal eens kunnen zijn: “De levenden weten dat zij sterven zullen” (Prediker 9:5).

Het vooruitzicht van de dood heeft al zolang de mens bestaat boven het hoofd van ieder mens gehangen. Als mensen Gods waarheid niet begrijpen, worden zij gegrepen door angst voor de dood en zijn zij tot slaaf geworden van een wrede en meedogenloze slavernij.

The Expositor's Bible Commentary vat samen hoe de waarheid over de opstanding, geïllustreerd door de opstanding van Christus, het vooruitzicht van velen veranderde: “In de eerste eeuw was deze [angst voor de dood] zeer reëel. De filosofen maanden de mensen tot kalmte met betrekking tot de dood, en sommigen zijn daarin geslaagd. Maar voor de meeste mensen bracht dit geen verlichting. De angst was wijdverbreid, zoals blijkt uit de hopeloze toon, die spreekt uit de inscripties op tombes.”

“Maar een van de vele geweldige dingen van het christelijke evangelie is dat het mannen en vrouwen van deze angst bevrijdt (...) Zij worden gered met een vaste hoop op eeuwig leven, een leven waarvan het mooiste gedeelte pas plaatsvindt ná het graf” (Leon Morris, 1981, deel 12, pagina 29, aantekening bij Hebréeën 2:14-15).

De Bijbel onthult dat het beste wat een mens kan meemaken pas plaatsvindt ná het graf. De Bijbel laat ons zien dat bekeerde christenen eeuwig leven zullen beërven bij de eerste opstanding en dat de dood nooit meer een claim op hen kan leggen: “En wanneer dit vergankelijke zich met onvergankelijkheid bekleed zal hebben, en dit sterfelijke zich met onsterfelijkheid bekleed zal hebben, dan zal het woord geschieden dat geschreven staat: De dood is verslonden tot overwinning” (1 Korinthe 15:54).

Het toekomstige leven zal vër boven dit huidige, tijdelijke bestaan uitstijgen. Het leven zal overvloedig zijn, zowel wat inhoud als wat vreugde betreft: “Overvloed van blijdschap is bij Uw aangezicht, lieflijkheden zijn in Uw rechterhand, voor altijd” (Psalm 16:11).

Laten we nu een blik werpen op wat degenen te wachten staat die eeuwig leven in de eerste opstanding zullen ontvangen.

Wat zullen wij zijn?

We kunnen in vrij algemene termen weten hoe we in de opstanding zullen zijn, omdat de Bijbel ons zegt dat we zullen zijn als de opgestane Jezus. “De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk; de tweede mens is de Heere uit de hemel (...) En zoals wij het beeld van de stoffelijke gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen” (1 Korinthe 15:47, 49).

We kunnen hieruit opmaken dat we in de opstanding hetzelfde uiterlijk zullen hebben als Christus heeft, we zullen eruitzien zoals Hij is. Dit omvat tevens dat we een geestelijk wezen zullen worden met een geestelijk lichaam in plaats van een lichaam van vlees en bloed (zie verzen 45 en 50).

Verder zegt Paulus ons dat ware christenen “bestemd (zijn) om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zou zijn onder vele broeders” (Romeinen 8:29). Hebt u het door? Wij zullen Jezus' broeders zijn en aan Zijn beeld gelijkvormig zijn. Hoewel Christus eeuwig heeft bestaan en wij niet, zullen we op een zo hoog niveau gebracht worden, dat we *kinderen van God* genoemd worden en *broeders van Jezus Christus*.

Het vooruitzicht van de dood heeft al zolang de mens bestaat boven het hoofd van ieder mens gehangen. Als mensen Gods waarheid niet begrijpen, worden zij gegrepen door angst voor de dood en zijn zij tot slaaf geworden van een wrede en meedogenloze slavernij.

De apostel Johannes bevestigt deze zelfde twee waarheden – dat we kinderen van God zullen zijn en dat we hetzelfde verheerlijkte beeld als van Jezus Christus zullen dragen. “Zie, hoe groot is de liefde die de Vader ons gegeven heeft,” schrijft hij, “dat wij *kinderen van God* worden genoemd” (1 Johannes 3:1). En in het volgende vers schrijft hij: “Wij weten dat, als Hij geopenbaard zal worden, wij *Hem gelijk zullen zijn*; want wij zullen Hem zien zoals Hij is.”

Wanneer we in onvoorstelbare heerlijkheid worden opgewekt, zullen we delen in de goddelijke heerlijkheid en macht van Christus (Romeinen 8:16-18; 2 Korinthe 3:18; 2 Thessalonicenzen 2:14; Hebréeën 1:1-3; 2:5-9; Openbaring 21:7) – hoewel we Hem nooit zullen evenaren. Hij is de

Ene Zoon van God Die altijd heeft bestaan, Hij is superieur aan allen behalve aan de Vader.

De heerlijkheid van Christus

Wat houdt de heerlijkheid van Christus in? Gedurende Zijn fysieke bediening hier op aarde gaf Hij drie van Zijn discipelen een voorproefje van Zijn uiterlijk in deze verheerlijkte, geestelijke staat. “En Hij werd (...) van gedaante veranderd; Zijn gezicht straalde als de zon en Zijn kleren werden wit als het licht” (Mattheüs 17:2).

Jaren later, toen Johannes het boek Openbaring schreef, zag hij in een visioen de opgestane, verheerlijkte Christus. Merk op hoe Johannes Zijn ontzagwekkende voorkomen beschreef: “Zijn hoofd en haar waren wit, als witte wol, als sneeuw, en Zijn ogen waren

“Velen van hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken (...) De verstandigen zullen blinken als de glans van het hemelgewelf, en zij die er velen rechtvaardigen, als de sterren, voor eeuwig en altijd.”

als een vuurvlam, en Zijn voeten waren als blinkend koper, gloeiend gemaakt in een oven, en Zijn stem klonk als het geluid van vele wateren. En (...) Zijn gezicht was zoals de zon schijnt in haar kracht” (Openbaring 1:14-16).

Deze woorden beschrijven Jezus Christus, de verheerlijkte Zoon van God, als een wezen met een oogverblindende glans. Wij zullen ook delen in die prachtige verschijning!

Na Zijn opstanding had Jezus het vermogen om de verschijning aan te nemen die Hij had toen Hij nog als Mens leefde. Vroeg in de morgen na Zijn opstanding bezocht Maria Magdalena Zijn graf. Toen zij zag dat het graf leeg was, begon zij te huilen (Johannes 20:11). “Jezus zei tegen haar: Vrouw, waarom huilt u? Wie zoekt u? Zij dacht dat het de tuinman was, en zei tegen Hem: Mijnheer, als u Hem weggedragen hebt, zeg mij dan waar u Hem neergelegd hebt en ik zal Hem weghalen” (vers 15).

Jezus verscheen dus aan Maria als een normaal menselijk wezen en

NASA

niet in Zijn schitterende gedaante. Ze dacht in eerste instantie dat Hij de tuinman was.

Een andere keer verscheen Jezus uit het niets in een gesloten kamer waar Zijn discipelen waren samengekomen: “En na acht dagen waren Zijn discipelen weer binnen (...) Jezus kwam terwijl de deuren gesloten waren, en Hij stond in hun midden en zei: Vrede zij u” (Johannes 20:26). Na Zijn opstanding was Jezus in staat om door stevige barrières te gaan – zoals de muren van een gebouw of de sluitsteen van Zijn graf.

Ook wij zullen wanneer wij veranderd zijn in geest, net als Jezus, niet beperkt worden door de wetten die zich over het fysieke uitstrekken. Met het vermogen om simpelweg een stoffelijk, fysiek lichaam aan te nemen zoals Jezus deed, zullen ook wij niet meer onderworpen zijn aan beperkingen door fysieke objecten. Als onderdeel van deze verandering zullen we niet langer meer hoeven te eten om te overleven, maar blijkbaar hebben we wel de optie om te eten en plezier met elkaar te hebben als we dat willen. In twee van Jezus’ verschijningen na Zijn opstanding nuttigde Hij namelijk een maaltijd met Zijn discipelen (Lukas 24:28-30; Johannes 21:9-15).

Degenen aan wie God het eeuwige leven geeft in de opstanding zullen deze bovennatuurlijke kenmerken voor altijd bezitten. Let op de beschrijving van de opstanding in het boek Daniël: “Velen van hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken, sommigen tot eeuwig leven, anderen tot smaad, tot eeuwig afgrijzen. De verstandigen zullen *blinken als de glans van het hemelgewelf*, en zij die er velen rechtvaardigen, *als de sterren, voor eeuwig en altijd*” (Daniël 12:2-3).

Om nog beter te begrijpen wat dit allemaal inhoudt, kunt u een gratis exemplaar van het boekje *Wat is uw bestemming?* aanvragen of downloaden van onze website.

Wat zullen we als geestelijke wezens doen?

Als geestelijke wezens in Gods familie zullen we leven en werken op het hoogst mogelijke niveau en in de hoogst mogelijke omgeving. Jezus zei: “En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die U gezonden hebt” (Johannes 17:3). We zullen de eeuwigheid doorbrengen met God in Zijn omgeving – de geestelijke wereld van onvoorstelbare kracht. We zullen niet nutteloos of inactief zijn in ons nieuwe leven. We zullen op een positieve manier aan het werk zijn. Jezus zei: “Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook” (Johannes 5:17).

Wanneer Christus terugkeert om het Koninkrijk van God op aarde te vestigen, zullen degenen die aan de eerste opstanding deelhebben de taak op zich nemen van rechters (Openbaring 20:4) en van priesters

(vers 6) en zij “zullen als koningen regeren over de aarde” (Openbaring 5:10). We zullen niet naar de hemel gaan en werkeloos en nutteloos verder leven.

Jezus zal terugkeren naar een wereld die zichzelf voor het grootste gedeelte vernietigd heeft door te leven in strijd met de geboden van zijn Schepper. Hij zal de mensen leren om Gods wetten te gehoorzamen. Hij zal een omvangrijk heropvoedingsproces starten om de mensen te helpen hun oude manier van leven *af* te leren en voor de eerste keer te leren om de dingen te doen volgens Gods manier van leven.

Let op de profetie van Jesaja over deze toekomstige regering van Jezus als Messias en Koning over de aarde, waarbij “bergen” en “heuvels” symbool staan voor grotere respectievelijk kleinere koninkrijken of politieke staten:

“Het zal in het laatste der dagen geschieden dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen, en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat alle heidenvolken ernaartoe zullen stromen. Vele volken zullen gaan en zeggen: Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE, naar het huis van de God van Jakob; dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen, en zullen wij Zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan, en het woord van de HEERE uit Jeruzalem.”

“Hij zal oordelen tussen de heidenvolken en veel volken vonnissen. En zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren” (Jesaja 2:2-4).

Op dat moment zal Christus alle mensen onderwijzen die Gods weg van leven nog niet hebben leren kennen. Hij zal daarbij geholpen worden door allen die veranderd zijn in verheerlijkte kinderen van God in de opstanding bij Zijn wederkomst (zie Lukas 20:36).

Als wij dat nieuwe leven binnengaan, zullen we met grote kracht en ongelimiteerde energie begiftigd zijn. Als onsterfelijke leden van Gods familie zullen wij zijn als “de eeuwige God, de HEERE, de Schepper van de einden der aarde, (Hij) wordt niet moe en niet afgemat” (Jesaja 40:28).

Een positieve verandering

In zijn beschrijving van de gebeurtenis die onze sterfelijke lichamen zal veranderen, zegt Paulus: “De glans van de zon is verschillend, en de glans van de maan is verschillend, en de glans van de sterren is verschillend, want de ene ster verschilt in glans van de andere ster. Zo zal ook de opstanding van de doden zijn. Het lichaam wordt gezaaid in vergankelijkheid, *het wordt opgewekt in onvergankelijkheid*. Het wordt

gezaaid in oneer, *het wordt opgewekt in heerlijkheid*. Het wordt gezaaid in zwakheid, *het wordt opgewekt in kracht*. Een natuurlijk lichaam wordt gezaaid, *een geestelijk lichaam wordt opgewekt*” (1 Korinthe 15:41-44).

God zal ons een lichaam geven dat nooit vermoeid of ziek zal worden – en een verstand dat tot dezelfde soort bovennatuurlijke dingen in staat is als Hij. Wanneer we met Christus regeren (Openbaring 2:26; 3:21), zullen we meehelpen om wereldwijde vrede tot stand te brengen. In Zijn wereldomvattende heropvoedingsprogramma zullen we assisteren in het verspreiden van de kennis van en over God tot in de verste uithoeken van de wereld. “Men zal nergens kwaad doen of verderf aanrichten op heel Mijn heilige berg,” zegt Hij, “want de aarde zal vol zijn van de kennis van de HEERE, zoals het water de bodem van de zee bedekt” (Jesaja 11:9).

De mensen die op het moment van Christus’ wederkomst veranderd zullen worden, zullen bestaan uit zowel al Zijn trouwe volgelingen op dát moment, als de gestorvenen die geroepen waren, zich bekeerd hadden en die in gelovige gehoorzaamheid aan God hun leven hebben geleefd. Ook de gelovigen die in Hebreeën 11 genoemd worden, degenen die in het geloof gestorven zijn, zullen hierbij aanwezig zijn. “Zij hebben de vervulling van de beloften niet verkregen, maar hebben die vanuit de verte gezien en geloofd en begroet, en zij hebben beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren” (vers 13).

Tot de groep van degenen die in het geloof gestorven zijn, behoren Abraham, Izak en Jakob (verzen 17-21). De belofte die zij nog niet ontvangen hebben, is de belofte van het Koninkrijk van God. Zoals Jezus zegt: “Maar Ik zeg u dat er velen zullen komen van oost en west en zij zullen aan tafel gaan met Abraham, Izak en Jakob in het Koninkrijk der hemelen” (Mattheüs 8:11). Vergeet niet dat het Koninkrijk der hemelen synoniem is aan het Koninkrijk van God, dat Christus op aarde zal vestigen bij Zijn terugkeer.

Ingaan op Gods uitnodiging

U kunt ook behoren tot degenen uit alle delen van de wereld die in de opstanding opgewekt zullen worden om met Christus in Zijn Koninkrijk te zijn – *als u tenminste ingaat op Gods uitnodiging*. God doet Zijn oproep uitgaan door middel van het prediken van het Evangelie. Dit boekje dat u nu aan het lezen bent, is een onderdeel daarvan.

De roeping door God wordt niet aan iedereen in dit tijdperk aangeboden. Jezus zei tegen Zijn discipelen dat het begrijpen van Gods waarheid op dit moment nog niet aan iedereen gegeven is: “Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar aan hen is het niet gegeven” (Mattheüs 13:11).

De Bijbel spreekt op verschillende plekken over Gods “uitverkorenen” of (uit)verkozen volk. Zij zijn geroepen om deze dingen nu reeds te begrijpen, in deze huidige tijd, maar de rest – de overgrote meerderheid – zal pas later geroepen worden.

De meeste mensen van Gods natie Israël, waarover zo veel wordt gesproken in het Oude Testament, waren niet geroepen om tijdens hun leven te begrijpen wat het Koninkrijk van God is. Hun hart werd verhard, hun verstand verblind. Maar voor de meesten van hen komt deze mogelijkheid nog in de tweede opstanding. “Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard” (Romeinen 11:7).

Maar zoals Paulus in ditzelfde hoofdstuk uitlegt, zal de tijd komen wanneer “heel Israël zalig (zal) worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob [i.e. Israël]” (vers 26). Gods roeping zal verlopen volgens Zijn tijdschema. Welbeschouwd is Zijn plan voor iedereen even eerlijk.

Petrus legt uit dat degenen die nu een onderdeel worden van Zijn Kerk, geroepen zijn in deze tijd om behoud te ontvangen in de eerste opstanding. Petrus zegt over hen: “Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht” (1 Petrus 2:9).

Het goede nieuws is dat God uiteindelijk aan iedereen die zich bekeert, eeuwig leven zal aanbieden. Het is Zijn verlangen dat iedereen Zijn Koninkrijk zal binnengaan. Hij wil deze mogelijkheid om eeuwig te leven met allen delen (2 Petrus 3:9).

In een laatste, adembenemende blik op wat God in petto heeft voor degenen die Hem dienen, werd de apostel Johannes geïnspireerd om in Openbaring, het laatste boek van de Bijbel, te schrijven over deze glimp van de toekomst: “En God zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal er niet meer zijn; ook geen rouw, jammerklacht of moeite zal er meer zijn. Want de eerste dingen zijn voorbijgegaan (...) Wie overwint, zal alles beërven, en Ik zal voor hem een God zijn en hij zal voor Mij een zoon zijn” (Openbaring 21:4, 7).

De toekomst die God voor ons gepland heeft, gaat onze verbeeldingskracht te boven! Het steekt vër uit boven de luisterrijke hemel die ontsproten is aan de verbeelding van de mens. God zal de werkelijke toekomst delen met allen die zich bekeren van hun zonden. Degenen die opzettelijk weigeren zich te bekeren, zullen niet voor eeuwig in de hel pijn hoeven te lijden. Zij zullen eenvoudigweg ophouden te bestaan. Maar dit hoeft met u niet te gebeuren.

U kunt delen in het eeuwige Koninkrijk van God als u acht slaat op de door Jezus gesproken woorden aan het begin van Zijn bediening: “De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: *kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws*” (Markus 1:15, NBV).

Laat u bemoedigen door de waarheid van God. Het is niet nodig om angst te hebben voor de dood als u uw leven op Hem richt. Want uiteindelijk wil Hij dat u met Hem zult leven en overvloedige vreugde zult hebben, voor eeuwig en altijd. En Hij zal ervoor zorgen dat dit zal gebeuren – als u Hem dit toestaat!

Als u meer zou willen weten...

Wie wij zijn: Deze uitgave wordt u zonder kosten aangeboden door Verenigde Kerk van God (United Church of God, *an International Association*), die dienaars en gemeenten over de gehele wereld heeft. Onze wortels gaan terug op de Kerk die Jezus gesticht heeft, vroeg in de eerste eeuw. Wij onderhouden dezelfde leringen, doctrines en gebruiken zoals deze toen ingesteld zijn. Onze doelstelling is om het Evangelie van het komende Koninkrijk van God in de gehele wereld te verkondigen als een getuigenis en om alle naties te leren onderhouden hetgeen Christus geboden heeft (Mattheüs 24:14; 28:19-20).

Zonder kosten: Jezus Christus heeft gezegd: “U hebt het voor niets ontvangen, geef het voor niets” (Mattheüs 10:8). Verenigde Kerk van God biedt deze en andere uitgaven zonder kosten aan als een educatieve dienst in het algemeen belang. We nodigen u uit om een gratis abonnement op het magazine *Beyond Today* aan te vragen alsmede om u in te schrijven voor onze 12-delige Bijbelstudie Cursus, eveneens zonder kosten. Wij zijn dankbaar voor de genereuze tienden en offeranden van de leden van de Kerk en van andere mensen die vrijwillig bijdragen aan het ondersteunen van dit werk. We vragen geen giften van het grote publiek. Bijdragen om ons te helpen deze boodschap van hoop te verspreiden onder andere mensen worden echter zeer op prijs gesteld.

Persoonlijk advies beschikbaar: Jezus gebod Zijn volgelingen om Zijn schapen te voeden (Johannes 21:15-17). Om bij te dragen aan de vervulling van dit gebod heeft Verenigde Kerk van God gemeenten, die over de gehele wereld verspreid zijn. In deze gemeenten komen de gelovigen samen om onderwezen te worden in de Schrift en om met elkaar samen te zijn. Verenigde Kerk van God legt zich erop toe om het nieuwtestamentische christendom te onderwijzen en te verduidelijken. We verlangen ernaar om Gods manier van leven te delen met degenen die serieus proberen onze Verlosser, Jezus Christus, te volgen. Onze dienaars zijn beschikbaar voor advies, om vragen te beantwoorden en de Bijbel uit te leggen. Als u contact wenst op te nemen met een dienaar of één van onze gemeenten wenst te bezoeken, bel of schrijf ons dan. Een lijst met wereldwijde correspondentieadressen treft u op onze website aan.

Aanvullende informatie: Bezoek onze websites www.ucg.org of www.verenigdekerkvangod.org om onze uitgaven te downloaden of aan te vragen, waaronder *Beyond Today*, een groot aantal gratis boekjes en veel meer.

